

Jak se zformoval starozákonní kánon

Obsah

Na cestách pro Krista	3	Aktuality ze světa	20
Třešně	4	Aktuality z KS	21
Jak se zformoval starozákonní kánon	5	Konference Resolved.....	23
O knize Jób (1. část).....	7	60 let smyčcového orchestru	23
Sex and Culture	9	Vzpomínky na bratra Karla Kaczmarczyka	24
Daniel – vzor pro mladé křesťany.....	11	Jak být křesťanem v postkřesťanském světě?.....	25
Boží cesty	14	Literární hlídka	30
Pokoušení staré, ale stále silné	15	Výpisky odjinud	31
Amy Carmichael.....	17	Dopis otcí a dopis od Otce	33

POBYT NEJEN SENIORŮ

CHATA LÍPA - OLDŘICHOVICE 2. 9. - 7. 9. 2024
TÉMA: ZBOŽNÝ ŽIVOT CENA POBYTU 2700Kč

Pořádá: Křesťanské společenství, z. s. na své chatě Lípa

PŘIHLÁŠENÍ NA POBYT DO 28. 8. 2024 Hrachovec Vašek - tel. č. 605844450
PŘÍJEZD PONĚLÍ 2. 9. 2024 14:00 – 15:30, ODJEZD SOBOTA 7. 9. 2024 – 15:00 – 16:00
30 MÍST NA UBYTOVÁNÍ, MOŽNOST DOJÍŽĎÍ NA VŠECHNY PROGRAMY – VSTUP ZDARMA

Na cestách pro Krista

Západní svět se dal do pohybu. Letní dovolené, to jsou cesty a cestování. Lidé dobrovolně opouštějí své domovy, aby se vrátili plni dojmů zpět do reality každodenních povinností.

Svět v pohybu není jen svět dovolených. Pozorný čtenář Bible si v tomto horečnatém a horkém období pravidelného *stěhování národů* uvědomí, že Bible je z velké části popisem exilu. Často byla psána lidmi, kteří museli opustit své domovy. Někdy z nich byli násilím vyhnáni. Prvních pět a vlastně šest knih Bible je o lidech bez domova. Někteří jiní byli později puzeni Duchem svatým, aby šli a zvěstovali mimo svoje domovy evangelium. Takto byla Bible psána lidmi na cestách. Docela velká část Starého zákona byla redigována v babylonském zajetí čili emigranty proti své vůli.

Ale také ne tak vzdálená historie je plná podobných příběhů. Byla období v dějinách zemí Koruny české, kdy mnozí lidé pro víru opouštěli svoje domovy, jelikož nebyli ve své domovině akceptováni. Byli vnímáni jako cizí a nežádoucí. Přestože tam jejich předkové žili po staletí. Tradují se tři veliké vlny odchodů do ciziny z důvodu svědomí.

První (opomíjená) v polovině 16. století, druhá známá pobělohorská a třetí v období rekatolizace v polovině 18. století. Tento poslední exodus se udál po slezských válkách. Odchody do ciziny byly reakcí na tvrdé protireformační úsilí římské církve. Z některých oblastí odcházely málem celé vesnice. Světská katolická vrchnost si dokonce stěžovala na katolické *misionáře*, kteří občas neváhali zakázanou knihu podstrčit jen proto, aby tajné nekatolíky dostali do vězení. Docházelo k ekonomickým problémům

celých vylidněných oblastí. Přesto tady stále byla hrozba hrdelních trestů za přechovávání protestantské literatury a účast na tajných bohoslužbách.

Němými svědky těchto hrozných dob jsou skály ve východních Čechách. Třeba na hoře Ostaš je k nalezení i k prolezení místo, kterému se říká Sluj Českých bratří. Tam se tajní evangelíci uchýlovali, aby naslouchali Božímu slovu a přijímali svátosti. Dlouhodobě nechtěli a nemohli žít v přetvářce, a tak volili exil, nebezpečný útek za hranici Rakouska do Pruského Slezska.

Lidé se takto dostávali do pohybu pro víru a z *nouze o spasení*, z obavy ze ztráty spasení. Za náboženskou svobodou utíkaly do zahraničí tisíce a tisíce lidí. Preferovali osídlení kolem českých hranic, ale pak je nepřízeň dějin rozfoukala do celého světa. Zrovna teď komunikují s lidmi, kteří se ocitli až v Kanadě anebo v německém Norimberku. Naše Těšínsko bylo takové masové emigrace pro víru do jisté míry uchráněno.

Křesťané se mohou sami vnímat jako lidé cesty. Toto bylo vlastně naše původní označení. Ještě než nás, naše předky v rané církvi, nazvali křesťany, tak jsme nosili jméno: Lidé té cesty. Ano, jsme lidmi cesty. Cesty za Ježíšem a cesty s Ježíšem. Cesty za poznáním Boží milosti. Nemáme tu na zemi stálé místo, ale jsme lidé hledající Boží vedení, Boží vůli. Jsme cizinci na cestě k věčnému cíli.

Zbyšek Kaleta

Třešně

Jistý mladý muž, kterého jsem potkal cestou z práce, jak stojí se svým synem pod třešní, mi řekl, že mu tyto chvíle připomínají jeho dětství. Je velmi pravděpodobné, že i vy máte nějaký zážitek, který se vám pojí právě s třešněmi. I ptáci mají z třešní velkou radost. Ve velkých hejnech sedají na stromy, aby se najedli této pochoutky, a tak se naplňuje slovo, které vyřkl Ježíš Kristus: *Pohleďte na nebeské ptactvo: neseje, nežne, nesklízí do stodol, a přece je váš nebeský Otec živí.* (Mt 6,26)

I já mám jeden pěkný příběh, který se mi s třešněmi spojuje. Během návštěvy naší rodiny jsme dostali misku obraných třešní. Byly to velmi chutné třešně. Vrátili jsme se zpět do Ostravy a přenášeli jsme věci z auta do bytu. Dostalo se i na misku třešní. Nastoupil jsem do výtahu spolu se starším pánem, který měl slepeckou hůlku. Hned jsme se dali do řeči. Řekl jsem mu, odkud jedu a že mám v rukou třešně. Pán se zájmem zareagoval: „Jé, já mám třešně také velmi rád.“ Já odpověděl: „Kde máte byt? Já za vámi přijdu a část třešní vám dám. My jich máme dost.“ „Ne, ne,“ bránil se a nechtěl nás připravit o porci, kterou jsme si přivezli. Ale tím mě neodradil. Ba naopak. Mám radost, když mohu druhým něco dát. Apoštol Pavel jednou řekl starším církve v Efezu: *Tím vším jsem vám ukázal, že máme takto pracovat, pomáhat slabým a mít na paměti slova Pána Ježíše, který řekl: „Blaze tomu, kdo dává, ne tomu, kdo bere.“* (Sk 20,35)

Za chvíli jsem stál u dveří bytu a zazvonil. Slyšel jsem, jak se ke dveřím pomalu někdo blíží a ozval se hlas: „Kdo tam?“ „To jsem já, s třešněmi.“ Dveře se otevřely a byl jsem mile přivítán. Tento starší

muž byl vysokoškolským pedagogem. Byl to velmi vzdělaný člověk s širokým přehledem a velmi dobrou pamětí. Jednou, když byl v Praze, jej srazil taxík a následkem této nehody přišel o 90–95 % zraku. Viděl velmi slabě a rozeznával kolem sebe pouze stíny. Zanesl jsem třešně na místo, které mi v kuchyni určil. Byt byl uklizený a vše mělo své místo. Pak mě pozval, abych se spolu s ním posadil do vedlejšího pokoje. Krátce jsme se seznámili a začalo tak pěkné období, kdy jsem jej mohl navštěvovat. Tento muž byl velmi společenský a měl rád hudbu. V minulosti hrával na dechové nástroje. Proto jsem na návštěvy bral i kytaru a zpíval křesťanské písně. Povíдали jsme si o mnoha různých tématech někdy i vědeckých, ale přišlo i na téma víry v Boha. I když myšlenky o víře respektoval a považoval se za věřícího, nevyjadřoval jasné rozhodnutí vydat svůj život Pánu. Uběhlo pár let, během kterých jsme se u různých příležitostí mohli potkávat. Pak jsme se s rodinou odstěhovali z Ostravy. Později se zdravotní stav tohoto pána zhoršil a byl přestěhován do jiného bytu. Čas, kdy jsem jej mohl navštěvovat, pominul. Každý máme určitý omezený čas. Dny, které nám jsou svěřeny, rychle pominou, a tak *nepromarněme tento čas, neboť nastaly dny zlé. Proto nebudme nerozumní, ale hledme pochopit, co je vůle Páně.* (Ef 5,16–17) Třeba ve vašem období života zrovna nezrají třešně, ale možná jablka. Využijte to, co máte, aby se svědectví o našem Pánu Ježíši Kristu šířilo dál.

Marek Říman

Jak se zformoval starozákonní kánon

V našich Bibliích nacházíme 39 knih Starého zákona. Tytéž knihy uznávají za Boží slovo i židé – jen je řadí odchylným způsobem než my. Kromě starozákonních knih se však z doby před Kristem zachovaly i některé jiné starověké židovské spisy, z nichž některé nacházíme v katolických vydáních bible pod názvem *deuterokanonické* knihy (třeba Knihy Makabejské či Kniha Júdit); my protestanté je nazýváme *apokryfy*. Z Bible také víme o existenci některých starověkých hebrejských knih, které se do dnešního dne vůbec nedochovaly (např. Kniha Přímého).

Jak došlo ke shromáždění spisů, které nyní nacházíme ve Starém zákoně?

Starozákonní knihy vznikaly zhruba od 15. století před Kr., kdy psal Mojžíš, do 5. století před Kr., tedy do doby nedlouho po návratu Židů z babylonského zajetí. Nejmladší historickou postavou, zmíněnou ve Starém zákoně, je perský král Darius, o němž mluví Nehemjáš 12,22: *Ve dnech Eljašiba, Jójady, Jóchanana a Jadúy byli zapsáni lévitě, předáci rodů, i kněží až do kralování Dareia perského*. Biblisté mají ve většině za to, že se jedná o Dareia II. (423–405 př. Kr.).

Nehemjášovým současníkem byl prorok Malachiáš, poslední prorok Starého zákona. On předpověděl, že příštím prorokem bude prorok Eliáš, který *obrátil srdce otců k synům a srdce synů k otcům*. (Mal 3,23–24) Nový zákon jednoznačně ztotožňuje tohoto *druhého Eliáše* s Janem Křtitelem: *A chcete-li to přijmout, on je Eliáš, který má přijít*. (Mt 11,14) *A sám půjde před ním v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k dětem a neposlušné k smýšlení spravedlivých a přichystal Pánu připravený lid*. (L 1,17)

Je zajímavé, že starověcí židé si byli vědomi umlknutí prorockého hlasu po Malachiášovi.

V 1. Makabejské 9,27 čteme, že *nastalo veliké soužení v Izraeli, nejhorší ode dne, kdy se objevil poslední prorok*. Ještě zřetelněji o tom svědčí traktát Sanhedrin v Babylonském talmudu, kde je napsáno: *Naši rabíni učili: Od smrti posledních proroků Agea, Zachariáše a Malachiáše, se Duch Svätý [tzn. prorocká inspirace] vzdálil od Izraele*.

Současníkem Malachiáše a Nehemjáše byl kněz Ezdráš, hrdina stejnojmenné starozákonní knihy. Podle židovské tradice to byl on, kdo sestavil starozákonní kánon.

Starozákonní knihy jsou v židovství seřazeny jinak než v křesťanství. Židé člení starozákonní knihy do tří skupin:

- 1) *Zákon*, neboli Tóra,
- 2) *Proroci*, neboli Nevím
- 3) *Spisy* neboli Ketúvím (tj. doslova *Zapsané*); protože první a nejdelší knihou spisů byly Žalmy, bývá někdy celá skupina synekdochicky označována jako *Žalmy*.

O starozákonních knihách rozčleněných do těchto tří skupin svědčí ve druhé polovině 2. století před Kristem Sírachovcův vnuk v předmluvě k překladu apokryfní knihy Sírachovce do řečtiny, jako o východisku svého děda: *Velká a vzácná naučení nám byla dána prostřednictvím Zákona, Proroků a ostatních spisů, které po nich následovaly. (...) Můj děd Jéšua se plně věnoval čtení Zákona a Proroků a ostatních otcovských spisů a osvojil si jejich značnou znalost*. Později židovský filozof Filón z Alexandrie (cca 15 př. Kr. – cca 50 po Kr.) ve spise *O kontemplativním životě* uvádí: *...studují tam zákon a svaté výroky Boží artikulované svätými proroky, a chvalozpěvy a žalmy*.

(3,25) O dvě generace mladší židovský historik Josephus Flavius (37–100 po Kr.) ve spise *Proti Apionovi* potvrzuje, že v jeho době byl již starozákonní kánon dlouhodobě a pevně ustálen; píše: *Nemáme mezi sebou bezpočet knih, které by si mezi sebou protirečily, jako to mají Řekové, ale jen 22 knih, které obsahují záznamy o minulých časech, o nichž se právem říká, že jsou Boží; z nich pět připadá Mojžíšovi, obsahující zákony a tradici o původu lidstva až do jeho smrti. Tento časový úsek byl jen o něco delší, než tři tisíce let. Ale co se týče doby od Mojžíšovy smrti až do vlády perského krále Artaxerxa, který vládl po Xerxovi, byli to proroci po Mojžíšovi, kteří v třinácti knihách zapsali, co se v jejich dobách dělo. Zbývající čtyři knihy obsahují chvalozpěvy Bohu a zásady pro správný život. Je pravdou, že se od Artaxerxa naše historie zaznamenávala velmi podrobně, ne však již s takovou autoritou, jako tomu bylo u historie našich otců, protože od té doby selhala přesná poslušnost proroků. Jak pevně důvěřujeme těm knihám našeho národa je zřejmé z toho, co děláme, neboť během těch let, které uplynuly, neměl nikdo odvahu k nim cokoli přidat, ubrat z nich, nebo je jakkoli změnit. Ale stává se přirozeným pro všechny židy již od samotného narození, pokládat obsah těchto knih za Boží doktrínu, v nich vytrvat a pokud okolnost svolí, zemřít pro ně.* (1,8)

K uvedenému citátu je třeba vysvětlit, jak to, že Josephus nezmiňuje 39 knih, ale pouze 22. Je to proto, že Židé při sčítání starozákonních knih některé knihy, které my počítáme odděleně, spojovali a počítali za jednu knihu: Knihy Samuelovy, Královské, Paralipomenon, malí proroci a dvojice Ezdráš a Nehemjáš se považují vždy za jeden spis. Dále se někdy spojovaly Kniha Rút se Soudci a Pláč Jeremiášův s Proroctvím Jeremiáše. Z toho plyne,

že Josephových 22 knih odpovídá našim současným 39 starozákonním knihám.

Výše zmíněné tři skupiny starozákonních knih – Zákon, proroky a Spisy – vidíme i v Novém zákoně, když Ježíš na cestě do Emaus apeluje na to, co je o něm psáno v zákoně *Mojžíšově*, v *Prorocích a Žalmech*. (L 24,44)

Tím se dostáváme ke skutečnosti, která je pro nás křesťany zásadní, pokud jde o starozákonní kánon: Touto skutečností je, že Ježíš používal starozákonní kánon, jak ho známe dnes, jako autoritativní Boží slovo, a zároveň jako autoritativní Boží slovo používal právě jen a pouze tento kánon.

Ježíšovo potvrzení starozákonního kánonu nacházíme i v textu, kde by nás to na první přečtení ani nenapadlo: V Lukášově evangeliu, 11,49–51, Ježíš říká: *...Pošli k nim proroky a apoštoly; z nich některé zabijí a jiné budou pronásledovat, aby byla od tohoto pokolení vyžádána krev všech proroků, prolitá od založení světa, od krve Ábelovy až po krev Zachariáše, který zahynul mezi oltářem a domem Božím...*

Ježíšem citovaný poslední mučedník Zachariáš je zřejmě Zachariášem z 2. Paralipomenon (2Pa 24,20–22; Mt 23,35). Ježíš tedy s 2. Paralipomenon, která je v židovském kánonu zařazena na konci Spisů, počítal jako s poslední knihou platného kánonu. Ježíš tedy cituje prvního mučedníka a posledního mučedníka židovského kánonu, který je – jak už bylo uvedeno – totožný s kánonem naším, my jenom máme shodné knihy jinak seřazené. Naopak ignoruje řadu mučedníků, které zmiňují apokryfy (zejména Knihy Makabejské).

Ježíš tedy nepočítá se starozákonními apokryfy, ani z nich nikde necituje. Odkud se tedy tyto knihy dostaly do římskokatolického kánonu?

O knize Jób (1. část)

V době čtyř staletí *ticha* mezi Starým a Novým zákonem došlo k přeložení starozákonních knih do řečtiny. Podle tradice se na překladu podílelo 72 židovských učenců, a tento překlad dostal název *Septuaginta*. Překlad nicméně podle tradice vznikl na popud tehdy řeckoязыčného faraonského dvora pro potřeby alexandrijské knihovny. Je evidentní, že osoby zakotvené v řecké kultuře měly zájem o hebrejské spisy jako o hodnotnou exotickou literaturu, nikoli jako o Boží slovo. Proto byly k překladu starozákonních knih přidány i knihy vzniklé v době mezi Starým a Novým zákonem.

Židé však tyto apokryfy za Písmo nepřijali a od rabínské synody v Jamnii (Jabne), konané kolem roku 90 po Kr., se již mezi nimi nediskutovalo o tom, co je obsahem kánonu.

Raná křesťanská církev však byla převážně řeckoязыčná a používala při čtení starozákonních textů právě Septuagintu, s níž se v církvi rozšířily i starozákonní nekanonické knihy. Ty rázně odmítla Reformace s poukazem na to, že Ježíšovým Starým zákonem byl kánon bez těchto knih. Naopak římská katolická církev tyto knihy využívala k podpoře některých svých nebiblických doktrín (např. modlitby za mrtvé a očištec, spasení ze skutků), a proto je jako druhotně kanonické (deuterokanonické) prohlásil za součást Bible protireformační Tridentýský koncil (1546).

Ježíšovým starozákonním kánonem – Písmem, které bylo pro něj autoritativní – je však pouze 39 kanonických knih Starého zákona. Pouze tyto knihy by měly být autoritativní i pro kohokoli, kdo se prohlašuje za Ježíšova následovníka.

Daniel Spratek

Každý z nás jistě knihu Jób již někdy četl, avšak zcela určitě nepatří mezi často čtené či citované, natož mezi populární. Zeptá-li se nás někdo, co víme o Jóbovi, odpovíme zhruba takto:

Starozákonní zbožný muž, který měl velkou rodinu a mnoho majetku – o což také později přišel tím, že byl od Hospodina (a to poměrně zvláštním způsobem) velice zkoušen. Měl několik přátel, kteří jej přišli zdaleka navštívit, povídali si spolu, ale nemohli najít společnou řeč. Ke konci příběhu Bůh Jóbovi navrátí vše, o co přišel, a to dokonce dvojnásobně (vyjma dětí, těch více nedostane).

V obecném povědomí je tedy začátek příběhu (první dvě kapitoly) a zejména jeho konec (poslední kapitola). Zbývajících 39 kapitol tvoří ta ne příliš zajímavá a dynamická část – rozhovor mezi Jóbem a jeho přáteli. A právě této části knihy Jób bych se chtěl nyní stručně věnovat a sdílet alespoň část vzácné moudrosti, která je v ní ukryta.

Počínaje čtvrtou kapitolou se ke slovu dostávají zmínění Jóbovi přátel, jmenovitě to jsou: Elífaz Témanský, Bildad Šúchský a Sófar Naamatský. Hovoří vždy ve stejném pořadí od nejstaršího k nejmladšímu, a na promluvu každého z nich reaguje Jób. Tento cyklus trojích promluv proložených reakcí Jóba se opakuje celkem třikrát, vyjma posledního cyklu, kde se již Sófar odmlčí.

Elífaz se ujímá slova a hovoří na základě své životní zkušenosti (Jb 4,8), která jasně svědčí o tom, že utrpení v životě přichází na ty, kteří činí zlo a žijí bez Boha – takto rozumí Elífaz utrpení. Následně reaguje Jób, v jehož řeči lze nalézt mnoho odkazů na obdobné starozákonní verše. Nicméně tlak situace je neúnosný,

a tu si Jób postýská nad tím, že jej Elífaz nijak nepotěšil, ale ihned jej začal chladně a přísně kárat (Jb 6,14).

Následuje Bildad velice chladnou a ostrou řečí, založenou na tradici, resp. na převzatých zkušenostech předešlých generací (Jb 8,8). Říká, že to, co zastihlo Jóbovy děti, je Božím trestem za jejich hříchy (Jb 8,4). Podobně jako Elífaz nyní i Bildad vysvětluje události Jóbova života tak, že jsou trestem za hříchy. Reakce Jóba obsahuje zásadní povzdech, touhu a přání (Jb 9,33 BKR) – zde Jób vyjadřuje svou touhu po jakémsi prostředníkovi, který by urovnal vztah mezi ním a Bohem.

V 11. kapitole se poprvé ujímá slova Sófara – nejmladší z přátel – je také nejtvrdějším z nich a ihned v úvodu své promluvy Jóbovi sděluje, že Bůh zatím nereagoval na všechny jeho hříchy, ale pouze na některé, a proto se mu stalo to všechno. Může být rád, že to není horší. Sófara slova jsou zákonická a bez milosti.

Jóbova reakce, když se ujímá slova po Sófarově promluvě, je poměrně rozsáhlá a obsahuje jednu snadno přehlédnutelnou ale velice důležitou skutečnost: vyřčený náznak naděje v budoucí vzkříšení (Jb 14,14).

Tímto končí první *kolečko* promluvy přátel a Jóbových reakcí, a začínají další promluvy opět ve stejném pořadí. Následně se potřetí zopakují, ale již bez Sófara, který už nemá co říci. V těchto kapitolách lze vidět stupňující se napětí a rostoucí ostrost řeči přátel. Stále pátrají po skrytém hříchu, který by vysvětloval všechno to, co se událo. Nemohou jej však nalézt. Mimo to se Jób stále obhazuje a odmítá podsouvání přátel, že prý zhřešil jaksi tajně a udělal něco, co nyní skrývá.

Jádro problému přátel tkví v tom, že

si nedokáží představit utrpení jinak než jako trest za hřích. Jsou přesvědčeni o tom, že duchovní stav člověka lze vyčíst z jeho životních okolností – tedy, že pokud člověk trpí, je to trest z Boží strany, a na druhou stranu má-li všeho dostatek, je to důkazem jeho dobrého duchovního života.

Důležitá je 16. kapitola, ve které Jób vyslovuje svůj třetí důležitý výrok (první byl touha po prostředníkovi (Jb 9,33) a druhým byl náznak naděje ve vzkříšení (Jb 14,14)), kterým je víra ve *Svědka v nebesích*, který mu zjedná právo u Boha (Jb 16,19–21 PAVLÍK).

Vrcholem první části knihy Jób je kapitola devatenáctá, a to z těchto důvodů:

1. Jób zde velice jasně a konkrétně zhřeší vůči Bohu, když říká, že mu Bůh křivdí (Jb 19,6) – samospravedlnost.
2. Prosí své přátele, aby se nad ním už konečně slitovali a povzbudili jej (Jb 19,21).
3. Jób prohlašuje své vědomí existence Vykupitele, který žije, a také ví, že bude vzkříšen a uvidí svého Boha (Jb 19,25–26).

V této první části Jóba vidíme čtyři velice významné skutečnosti, kterých si Jób byl vědom a věřil jim: Prostředník, vzkříšení, Svědek v nebesích, Vykupitel. Zní to možná obyčejně, ale je to velice neobyčejné, když si uvědomíme, jak minimální poznání Boha Jób měl! Člověk mimo vyvolený Boží lid, který žil v době před Mojžíšovským zákonem, se vírou upínal ke Kristu – aniž by jej znal tak, jak jej dnes můžeme znát a poznávat my.

Vede nás to k zamyšlení, protože zatímco my máme velké poznání Boha skrze snadnou dostupnost Božího slova, vyučování, kázání, přednášek atp., jaká je přesto naše víra? A jaká by byla naše víra

v tak těžké zkoušce, která by byla podobná té Jóbově? Jób měl naopak malé poznání Boha, ale velkou víru v něj, i když tlak okolností byl neuvěřitelně obrovský.

Je třeba přitakat slovům Jakuba a pohlízet na Jóba jako na duchovní vzor (Jk 5,11).

Filip Kaczmarczyk

Sex and Culture

Nejdůležitější kniha 20. století? Spisovatel Aldous Huxley si to myslel. Kniha J. D. Unwina z roku 1934 *Sex and Culture* je rozhodně unikátní, a to jak svým rozsahem a vědeckým ponorem, tak i svými závěry. Ty by pro křesťana neměly být překvapivé, ale přesto jsou mrazivé svojí jednoznačností a neodvratností. Sám autor se v úvodu svěčuje, že vůbec nebyl nadšený z toho, co zjistil. O co se jedná?

Unwin, oxfordský historik a sociolog, důkladně prozkoumal dějiny 86 kultur a civilizací napříč všemi kontinenty v rozmezích posledních 5 tisíc let. Přitom si kladl otázku: Ovlivňuje sexuální morálka rozkvět nebo úpadek společnosti? A dochází k závěru, že ano, dokonce naprosto zásadním způsobem. Je přesvědčený, že sexuální zdrženlivost, nebo naopak promiskuita, je ten nejdůležitější ukazatel, který rozhoduje o osudu lidské společnosti.

Unwin zjistil, že všechny společnosti, které vzkvétaly a měly to, co on sám nazývá *vysokou sociální energií*, si vážily předmanželské sexuální zdrženlivosti a omezovaly manželský sex na jednoho muže a jednu ženu po celý život. Netolerovali sex svobodných chlapců a dívek,

netolerovaly manželskou nevěru nebo otevřená manželství. Tyto kultury se vyznačovaly největším rozkvětem umění, vědy, stavebnictví, vzdělanosti, územní a ekonomickou expanzí. Vždy byly také spojeny s vírou v Boha a jím dané morální předpisy.

Naproti tomu kultury, které dávaly mladým volnost v předmanželském intimité a měly malé nároky na manželskou věrnost, byly společnosti s *nulovou úrovní sociální energie*. To znamená, že žily ze dne na den, dle aktuálních okolností, převážně biologickými potřebami. Nepouštěly se do *žádných větších akcí*, nebudovaly chrámy, filosofie, vzdělanost, armády, obchod ani kulturu. Nerozvíjely své myšlení (Unwin říká, že měly *dead level of conception*) ani jiné oblasti, kterým souhrnně říkáme civilizace, protože jejich energii pohlcovala široká míra sexuálních příležitostí. Co se týká náboženské víry, byli naturalisté, věřili v síly přírody a udobřovali si je pomocí šamanů a magie. Jejich myšlenkový svět byl iracionální. Tato společnost neměla sílu odolávat jiným národům s vyšší mírou sociální energie. Takové svobodomyšlné kultury se buď samy vnitřně rozložily a rozpadly v chaosu, nebo byly převálcovány svými sexuálně zdrženlivějšími a tím pádem energičtějšími sousedy.

Tento vzorec našel Unwin u všech zkoumaných kultur, bez jediné výjimky. Vztah mezi sexuální zdrženlivostí a civilizační expanzí je podle něj zcela zásadní a neoddělitelný. Unwin sám nebyl křesťan a pouští se do úvah, čím je to způsobeno. Dochází ke dvěma možným hypotézám. První, mohli bychom ji nazvat Freudovská, tvrdí, že sexuální pud je základní lidskou motivací a že pokud se mu do cesty postaví překážka, projeví se jiným způsobem, tedy budováním

civilizace. Druhá teorie, ke které se kloní Unwin a kterou bychom mohli nazvat Jungovskou, říká, že v člověku je přítomná jak sexuální motivace, tak i jiné tvořivé síly, které se ale mohou projevit jenom tehdy, pokud je sexuální pud držený na uzdě. Uvolníme-li společenská stavidla sexualitě, učiní z nás civilizaci bez sociální energie.

Vysvětlení spojitosti mezi sexuální zdrženlivostí a civilizačním rozkvětem může být ještě komplexnější a zájemcům doporučíme poslechnout si nebo přečíst, co k Unwinovým hypotézám dodává křesťanský filosof Kirk Durston. My se posuneme k druhému Unwinovu zjištění, které je pro nás více než znepokojující.

Unwin zjistil, že pokud civilizace, která se vyznačuje přísnou sexuální morálkou, tedy netoleruje sex před manželstvím a uznává manželství jednoho muže a jedné ženy na celý život, opustí svoje přísné požadavky a sexuální život rozvolní, během tří generací (dle Unwina cca 100 let) ztratí svou sociální energii a rozpadne se, případně je pohlcena jinou kulturou. Opět toto prý v historii platí bez jediné výjimky.

Naproti tomu společnost, která žije smyslovými radovánkami, ale v určitém bodě přijme za svou předmanželskou čistotu a sex omezí pouze na věrné monogamní manželství, se z nulové úrovně sociální energie během tří generací vyšvihne na vitální a po všech stránkách vzkvétající společenství. Znovu, toto platí na sto procent.

Sociální změna vyžaduje podle Unwina čas, aby nové hodnoty prokvasily celou společností a všemi sociálními skupinami. V případě kulturního posunu si totiž někteří lidé nebo společenské vrstvy stále ponechávají starou morálku

a obrat společnosti tak není náhlý. Aby byla proměna úplná, jsou podle něj potřeba právě tři generace, tedy cca jedno století.

A další nekompromisní Unwinovo zjištění: Jako nejdůležitější faktor sociální energie, a tedy vzestupu a pádu civilizace, se ukázala předmanželská zdrženlivost, a to především mladých žen a dívek. Jejich sexuální morálka je dle Unwinova výzkumu dokonce důležitější než chování mladých mužů. Právě to, jak si daná společnost *hlídá* panenství svých dcer před vstupem do manželství je nejdůležitějším indikátorem jejího potenciálního rozkvětu, nebo naopak pádu. Úcta k panenství tedy dle nevěřícího sociologa J. D. Unwina buduje národy. Role mladých žen je podle Unwina klíčová proto, že právě ony tráví nejvíce času s dětmi a předávají tak morální hodnoty nastupující generaci intenzivněji, než jejich mužské protějšky.

Unwin se také krátce zmiňuje o emancipaci a feminismu. Říká, že naše přesvědčení, že feminismus je výdobytkem moderní doby, je zásadní omyl. Nic prý nemůže být dále od pravdy. Každá společnost, která vyznávala monogamní manželství, si v historii před svým pádem prošla feministickou vlnou. Dle Unwina by zrovnoprávnění žen samo o sobě nebylo problémem, pokud by ho nedoprovázelo také rozvolnění jejich sexuální morálky. Žel k tomu dle Unwina vždy došlo, opět bez jediné výjimky. Ženy, které si vydobýly práva mužů, se začaly oddávat nevázanému sexu. (A muži z toho zlenivěli a zblbli, dovolil bych si dodat.) Tím byla přiložena pomyslná sekera ke kořeni dané společnosti.

Někde mezi nulovou sociální energií sexuálně rozvolněných kultur a maximální sociální energií monogamních ci-

vilizací se dle Unwina nacházejí společnosti, které praktikují mnohoženství. Ty se podle něj vždy vyznačují především expanzivní, válečnou energií.

Závěry, které z bezmála sedmisetstránkové studie J. D. Unwina uveřejněné v Oxfordu roku 1934 plynou pro náš současný svět, asi není nutno vnímavému čtenáři podsouvat. O osudu národů nerozhoduje ekonomický systém, růst HDP, politické uspořádání a další *technické detaily*. Rozhoduje morálka lidí, a to především morálka sexuální. Jak říká Písmo Svaté: *Spravedlnost vyvyšuje pronárody, kdežto hřích je národům pro potupu.* (Př 14,34) Unwin nesmlouvavě konstatuje, že všechny vyspělé společnosti se v době sexuálního rozvolnění domnívaly, že právě ony to zvládnou a přežijí. Nestalo se tak, padly do jedné. Výjimky v tomto pravidle dle J. D. Unwina neexistují. Sexuální rozvolnění vždy znamená konec do tří generací. Má-li tento nedobrovolný sociologický prorok pravdu, neubráníme se otázce, kolik let asi zbývá našemu současnému životnímu stylu?

Vítězslav Šťastný

Se souhlasem autora převzato ze stránek <https://muzizeny bible.cz/sex-and-culture-j-d-unwin-1934/>

Daniel – vzor pro mladé křesťany

Daniel zůstává trvalým vzorem pro všechny mladé křesťany. Potenciál svého mládí využil správným způsobem. Byl člověkem nejen vzdělaným, ale také opravdu moudrým. Jeho veliká hodnota byla a je především v jeho ryzím charakteru. I na něm zcela jasně vidíme, že pra-

vá hodnota člověka je v jeho kvalitních charakterových vlastnostech. I vědomosti jsou potřebné, avšak množství vědomostí ještě nečiní člověka moudrým a charakterově kvalitním. Pravá moudrost je umění rozlišovat dobro od zla a být odhodlán rozhodovat se vždy pro dobro. Věčně platné objektivní kritérium pro hodnocení dobra a zla nacházíme jedině v Písmu svatém, které obsahuje zjevení Boží vůle, a tedy i jasné světlo v otázkách dobra a zla. Kvalita charakteru je právě v tom, že se člověk nechává vnitřně formovat objektivní Boží pravdou, tuto pravdu přijímá za svoji vlastní životní normu a za všech okolností ji respektuje a dodržuje.

Z Danielova mládí chci připomenout pět skutečností, které jsou zaznamenány v první kapitole.

1. Daniel přijal i negativní okolnosti života jako Boží školu, kterou má z Boží vůle projít.

Prožíval své mládí šest století před Kristem v mimořádně těžké době. Jeho vlast – Judská říše se hroutila pod mocnými vojenskými údery babylónské armády krále Nebúkadnesara. Mladý Daniel byl na rozkaz krále násilím vytržen z rodičovského domova a odveden spolu s jinými judskými zajatci do dalekého Babylóna. Judská říše byla pak babylónskou armádou vydrancována, hlavní město Jeruzalém úplně zničeno a většina obyvatel odvedena do zajetí. Daniel věděl o této hrozně tragédii svého národa. Je pravděpodobné, že se už nikdy nedozvěděl, co se stalo s jeho rodinou. Při vzpomínkách na své milé si jistě mnohokrát poplakal. Vědomí, že je zajatcem v nepřátelské cizině jej jistě naplňovalo bolestí a zármutkem. Jako každý člověk měl i Daniel několik možností. Mohl na

těžký úděl svého života zanevřít, naříkat, bědovat a prožít svůj život ve skepsi a rezignaci. Jinou možností byla cesta odporu proti babylónské říši a připravování vzpoury. On však nereptal, nebouřil se a žádnou vzpoutru neorganizoval. Zvolil si jinou cestu, cestu Boží. Věděl, že nad dějinami národů stojí nejvyšší vládce – živý Bůh, který izraelskému národu řekl zcela jasně skrze své proroky, že cesta neposlušnosti a vzpoury vůči Bohu jej přivede do záhuby. Daniel viděl ve zničení své vlasti Boží soud a v babylónském králi vykonavatele tohoto soudu. Vyjádřil to slovy: *Panovník Hospodin mu vydal do rukou judského krále Jójakíma a část nádob Božího domu.* (Da 1,2) Proto i svůj úděl zajatce viděl jako Boží dopuštění i novou Boží výzvu k poslušnosti Božího zákona.

My dnes máme mnohem lepší okolnosti života než Daniel. Žijeme ve svých rodinách, máme mír v naší zemi i hojnost všeho, co k životu potřebujeme. Připouštím, že někteří z nás mají různá trápení a těžkosti. Jiní prožili zklamání, soužení a těžkosti. Zkusme se však i my podívat na negativní okolnosti, ve kterých se nacházíme, jako na zvláštní lekci v Boží škole. Bůh ví i o našich těžkostech, nemocech i souženích. Uvědomme si, že nás tím vším Bůh vychovává a učí pravé životní moudrosti. Je na místě, abych zde připomněl slova velkého apoštola – svatého Pavla: *Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha.* (Ř 8,28)

2. Daniel pamatoval, že i v cizím – pohanském prostředí patří živému Bohu a k Božímu izraelskému lidu.

Jako malý chlapec byl osmého dne po narození obřezán. Obřezka byla viditelným znamením smlouvy mezi Bohem

a Abrahamem a jeho potomky. I když si den obřezky nepamatoval, věděl, že byl obřezkou uveden do osobního vztahu s Bohem a podle smlouvy tomuto Bohu také patří. Tuto smlouvu nemůže zrušit žádné královské zařízení ani zajetí v cizí zemi. Smlouva s živým Bohem platí vždy a za všech okolností. Toho si byl Daniel plně vědom.

My křesťané nejsme obřezáváni jako izraelští chlapci. Pro nás platí jiná smlouva s Bohem – Nová smlouva z Golgoty. Na Golgotě uzavřel Bůh s člověkem Novou smlouvu – smlouvu milosti, kterou zpečetil svou krví sám Boží Syn. Smlouva z Golgoty má věčnou platnost. Do této smlouvy s Bohem je člověk osobně uveden ve chvíli, kdy je pokřtěn dle příkazu Ježíše Krista.

Skrze křest ve jméno *Boha Otce, Syna i Duchy svatého*, tedy ve jméno Ježíš, které je společným jménem Otce, Syna i Duchy svatého je člověk odevzdán do Božího vlastnictví, tedy patří Bohu.

Křestem nařízený křest obsahuje ještě druhou skutečnost. Je totiž rovněž zápisem do Boží školy. Ježíš řekl: *Získávejte mi učedníky (...) a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal.* (Mt 28,20) Mezi Židy byli mnozí, kteří smlouvu obřezky ignorovali. Daniel byl však mužem, který bral vážně smlouvu s Bohem a chtěl ji zachovávat za všech okolností. I mezi křesťany jsou mnozí, kteří smlouvu křtu ignorují. Chci věřit, že vy budete patřit k lidem, kteří chtějí být podobní Danielovi.

3. Mladý Daniel učinil v Babylónu velmi vážné rozhodnutí.

Danielovo rozhodnutí je možno vyjádřit ve třech větech:

- za všech okolností se chtěl líbit svému živému Bohu,

- nechtěl se přizpůsobovat pohanskému světu,
- chtěl si zachovat duchovní i mravní čistotu.

Daniel byl vybrán podle královského rozkazu do státní babylonské školy, aby se připravoval na službu královského úředníka a diplomata. O králově rozkazu se nedalo diskutovat. To byl zákon, který musel být respektován. Do této školy byli vybráni ještě další tři izraelští mládenci. V této malé skupince mladých mužů byl Daniel nesporně duchovním vůdcem. Byl mužem, který měl odvahu učinit vážné rozhodnutí. V královské babylonské škole byl určen nejen způsob a obsah studia, ale i takové detaily jako bylo stravování. Daniel zjistil, že některá královská nařízení jsou v rozporu s Boží vůlí. Musel se tedy rozhodnout, zda bude respektovat Boží vůli, anebo královský rozkaz. Nebylo to jistě snadné rozhodování. Daniel se však rozhodl pro respektování Boží vůle. Boží vůli však nechtěl prosazovat formou vzpoury, ale snažil se najít pochopení pro své rozhodnutí u svého nařízeného. Bůh to pak způsobil, že Daniel našel milosrdenství a slitování u velitele dvořanů, který vyšel vstříc Danielovi i jeho přátelům.

Chce-li mladý křesťan stát cele na straně Boží v dnešní moderní pohanské společnosti, měl by učinit podobné rozhodnutí. Jen ten křesťan, který přesně ví, jaké Boží zásady chce zachovávat, a je rozhodnut je zachovávat za všech okolností, bude člověkem ryzího charakteru a dobrým příkladem pro mladou generaci.

4. Daniel počítal s tím, že rozhodnutí líbit se Bohu za všech okolností je riziko a může znamenat velké těžkosti a komplikace.

Daniel byl však připraven snášet těžkosti pro věrnost svému Bohu. Nevěděl, co všechno se může stát a jakým soužením bude muset procházet. Věděl však, že věrnost Bohu se setkávala vždy s protivností. Je krásné, že s tímto rizikem počítal nejen Daniel, ale i jeho tři přátelé. Těžkosti pak skutečně přišly, když král dal zhotovit zlatou sochu a požadoval, aby se jí klaněli všichni státní úředníci. Izraelští mládenci zůstali věrni živému Bohu a byli odsouzeni k trestu smrti upálením v ohnivé peci. I Daniel byl odsouzen k trestu smrti pro věrnost Bohu a vhozen do jámy lvové.

I my křesťané si uvědomujeme, že následování Ježíše Krista za všech okolností je spojeno s rizikem různých těžkostí, komplikací, výsměchu, ba i s pronásledováním. Je dobré, když s tím počítáme a jsme na to připraveni. Ježíš Kristus řekl velmi tvrdá slova: *Tehdy vás budou vydávat v soužení i na smrt a všechny národy vás budou nenávidět pro mé jméno.* (Mt 24,9) Křesťan se však nemusí bát budoucnosti. *Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích.* (Mt 5,11) Jsme vděční, že žijeme nyní v demokratické společnosti a nemusíme se obávat pronásledování. Není tomu však dávno, co jsme jako křesťané prožívali tvrdé zkoušky své víry. Je velmi dobré, když s tímto rizikem počítáme a jsme na něj připraveni.

5. Daniel se přesvědčil, že živý Bůh skutečně žehná těm, kdo mu důvěřují.

Tři roky žili izraelští mládenci v královské babylonské škole jako stateční svědkové živého Boha. Byly to roky vzdělávání, ale i duchovního růstu a zrání.

Pak přišlo období zkoušek. Sám král pro-
věřoval jejich vědomosti. *A Bůh dal těm
čtyřem jinochům vědění a zběhlost ve veš-
kerém písemnictví a moudrosti. (...) Po-
kud šlo o porozumění moudrosti, které od
nich král vyžadoval, shledal, že desetkrát
předčí všechny věštce a zaklínače, kteří
byli v celém jeho království.* (Da 1,17.20)

Přeji všem mladým křesťanům, aby byli
pilní, svědomití a plní Boží moudrosti.

*Stanislav Kaczmarczyk
(z pozůstalosti)*

Boží cesty

Od mládí jsem rád četl knihy o historii,
o dějinách, o příbězích a vyprávěních
z minulosti. Čím jsem starší, tím se moje
optika mění a s ní i pohled na historii.
Mnohé ty knihy a vyprávění byly pod-
barveny historicky, měly nádech pravdi-
vosti a snažily se něco z historie sdělit,
ale často skutečné věci nebyly nikdy za-
znamenány. Důležité věci o životě těch-
to lidí se nikdy nedozvíme. Řada objevů,
myšlenek a jejich činů zůstala dodnes.

Nedávno jsem listoval v knize, kterou
jsem kdysi dávno koupil. Je v ní přibliž-
ně asi 150 historických osobností,
které ovlivnily životy lidí a dění ve svě-
tě. Někteří velikáni historie přinesli svou
prací mnoho dobrého, užitečného, po-
třebného a inspirujícího pro lidstvo. Žel,
byli i takoví kteří přinesli trápení, války,
strach, utrpení, pronásledování. Často si
dávám otázku, co bylo jejich motivem,
snahou, cestou. Byly to peníze, sláva,
příležitost, doba, prostředí, ženy Jezábel,
našeptávači a rádcové anebo další věci,
které je ovlivnily a přivedly k takovýmto
činům? V Příslloví 16,2 jsou slova: *Člověku*

*se všechny cesty zdají ryzí, ale pohnutky
zpytuje (zkoumá) Hospodin.*

Jako křesťané máme obrovské privile-
gium nechat se usměřňovat, vyučovat,
vést, přetvářet a motivovat Božím slo-
vem. Slovem, které je věčné, je pravdou,
je cestou a je životem. Nemá korekci
doby, únavy času, lidských moudrostí
a zákonů. Miliony lidí na této planetě se
nechaly takto vést a přinášely a přinášejí
veliká požehnání, která jsou pro další lidi
vzorem, inspirací a povzbuzením.

Zmíním dva velikány 15. a 16. století,
věřící křesťany. Mikoláš Koperník (1473–
1543), polský astronom, který první vy-
slovil myšlenku, že Země obíhá okolo
Slunce a podobně obíhají okolo Slunce
i ostatní planety. Přestože neměl tako-
vou techniku, poznání a další věci, kte-
ré mají k dispozici současní vědci, došel
k tak revolučním objevům. Měl bázeň
před Hospodinem. Na svůj náhrobek
v Toruni nechal napsat slova: *Nežádám
milosti, kterou Pavel vzal od Tebe, ani
lásky té, kterou odpustil Petrovi, jen té,
kterou jsi lotrovi dal na kříži o tu vroucně
prosím.*

Jan Kepler (1571–1630), matematik
a astronom, který matematicky zpřesnil
a doplnil Koperníkovu soustavu a shrnul
ji do třech zákonů. Svě nejvýznamnější
dílo *Harmonie světů* končí slovy: *Děkuji Ti,
Stvořiteli a Pane, že jsi dal radost z Tvého
díla stvoření a že mě uchvátilo dílo Tvých
rukou. Oznámil jsem lidem slávu Tvé-
ho díla, nakolik můj konečný duch mohl
vniknout v Tvoji nekonečnost. Když jsem
řekl něco, co bylo nedůstojné Tebe anebo
když bych byl hledal vlastní slávu, odpust'
mi milostivě. Ve Zjevení Jana jsou známá
slova: Hoden jest Beránek, ten obětovaný,
přijmout moc, bohatství, moudrost, sílu,
poctu, slávu i dobrořečení.* (Zj 5,12)

Nabízí se otázka – jak je to se mnou,

s tebou? Možná nebudeme velikány dějin anebo umělci nebo vynálezci. Jedno je jisté, že i když naše činy a naše jednání neovlivní světové dějiny, mnoho věcí svým životem, jednáním, prací, výchovou ovlivňujeme. Jsme v Božích očích stvoření k mimořádným věcem, protože nás stvořil Stvořitel, který má všechny detaily ve svých rukou. Kéž bychom to nepodcenili a nevěnovali se více věcem, které pomínou, zvadnou anebo nám přinesou zkázu. Využijme čas, prostředky, příležitosti, obdarování a mnoho dalších věcí, které jsme obdrželi od Pána. Každý z nás má zde na zemi určitý úkol, je na nás, abychom ho naplnili.

Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem (Gn 1,27), a to je veliký úkol, veliká odpovědnost, veliká příležitost. Ale zároveň nám k tomu Bůh mnoho věcí dal: ...dal svého jediného Syna (J 3,16), ...všecko, čeho je třeba k zbožnému životu (2P 1,3), ...touhu po věčnosti (Kaz 3,11), ...krev Kristova očistí naše svědomí (Žd 9,14).

A mnoho dalších věcí bychom mohli připomenout. Dnes je zapotřebí za mnohé věci platit, těžce je získávat a nakonec je ztratit, když odejdeme do důchodu, ztratíme zaměstnání, onemocníme nebo se nám naše plány zhroutí. Kde najít ten pevný bod, zázemí, úkryt, jistotu? Jedním z mnohých veršů, které mě v životě provázejí, je Žalm 16,11: *Stezku života mi dááš poznat, vrcholem radosti je být s tebou, ve tvé pravici je neskonale blaho.*

Karel Říman

Pokoušení staré, ale stále silné

V poslední době jsme na setkáních bratří v rámci Křesťanského společenství probírali dopisy sedmi církvím z druhé a třetí kapitoly Zjevení Janova. Ve více dopisech se objevuje něco, co může být vyjádřeno slovy ze Zjevení 2,20: *Ale to mám proti tobě, že trpíš ženu Jezábel, která se vydává za prorokyni a svým učěním svádí moje služebníky ke smilstvu a k účasti na modlářských hostinách.* Křesťanství vstupovalo do světa, který byl plný modloslužby. Stále se uctívali tradiční boho-
vé Řecka, Říma, Egypta... V Efezu se uctívala Artemis (Sk 19,23–40). Pergamon bylo známé svými nádhernými chrámy zasvěcenými Diovi, Athéně, Dionýsiovi a Asklépiovi. Na akropoli stál neobyčejný Diův oltář (z 1. poloviny 2. století před Kristem; středová část je nyní vystavena v Pergamonském muzeu v Berlíně – oltář objevil německý archeolog Karl Humann v roce 1872) a byl dominantou širokého okolí, z oltáře stále vystupoval kouř. Dnes je nazýván *novým divem světa*, byl jedním z největších, jeho základy měly obdélníkový tvar o velikosti 38x34 m, měl dva vlysově reliéfy délky 120 m znázorňující zápas bohů a gigantů (gigantomachie), symbolizující boj mezi pergamskými Řeky a barbarskými Galaty. Tyto plastiky se svým propracovaným znázorněním emocí představovaly nejlépe dochované dílo pergamské školy, jež v tomto směru překonávala všechny předchozí řecké sochařské školy. Mnohé kultury byly spojeny s orgiemi (např. Dionýsose, Kybelé, Afrodité – chrámové nevěstky v Korintu...).

Pergamon byl domovem slavného lékaře Galéna, který zde studoval na Asklépiově lékařské škole. Blízko města, 3 km

od akropole, stála velká svatyně boha Asklépia, řeckého boha uzdravování. Asklépios byl nazýván *spasitel, zachránce* (řecky *sotér*; stejně jako Ježíš Kristus) a byl znázorňován jako had (symbol, který se používá v lékařství dodnes). V Janově době se Asklépiova svatyně těšila velké popularitě. Lidé přicházeli z celého světa, aby byli uzdraveni tímto bohem-spasitelem, vykonali koupel ve vodách posvátných pramenů, jež jim měly přinést uzdravení. Pro kolik lidí se i dnes zdraví stalo téměř modlářstvím, kterému jsou ochotni mnohé obětovat.

V Římské říši našli své místo i bohové orientu. Pergamon byl hlavním městem starověkých pohanských kultů Orientu. Když Persie v roce 539 před Kristem dobyla Novobabylonskou říši, všichni babylonští kněží se přestěhovali do Sard, hlavního města perské satrapie, a poté na Akropoli v Pergamonu. Když se Pergamon v roce 133 před Kristem stal součástí Římské říše, rozšířilo se babylonské náboženství dále do Říma. Zde to byl jen krůček ke křesťanským chrámům a bazilikám. V době psaní knihy Zjevení mělo babylonské náboženství své sídlo v Pergamonu.

Pergamon byl prvním městem v Asii, které přijalo uctívání císaře a postavilo velký chrám císaři Augustovi (ten, za kterého se narodil Ježíš Kristus). Podobně jako ve Smyrně bylo v Pergamonu uctívání císaře povinné. Pokud chtěl někdo získat povolení k práci nebo podnikání, byl nucen obětovat kadidlo před sochou císaře a prohlásit: *Císař je Pán*. Odmítnout znamenalo ztrátu občanského statutu a reálnou hrozbu pronásledování.

Řemeslníci a obchodníci byli organizováni v ceších. Každý cech pořádal kulturní shromáždění na počest své-

ho boha patrona, kterému se přinášely různé dary, pak se jedly pokrmy zasvěcené modlám, především maso a víno, a finále takových hostin bylo obvykle orgiastické. Pro křesťany to byl problém. Pravidelná nepřítomnost na těchto hostinách měla za následek vyloučení z cechu. Žádný řemeslník nebo obchodník vyloučený z cechu neměl šanci provozovat obchod nebo řemesla, směňovat zboží nebo peníze, najít práci, najít trh atd. Prosperovali pouze ti, kteří se účastnili těchto modlářských hostin. Zajímavé je toto spojení modlářství a obchodu, řemeslnictví.

Dnes už nemáme tak velmi rozšířeně tehdejší modlářství v tradičním významu. Přesto určité modlářství je i dnes velkým ohrožením a pokušením. *Proto umrtvujte své pozemské sklony: (...) zlou touhu a hrabivost, která je modloslužbou.* (Ko 3,5) Řecké slovo, které překládáme jako *hrabivost, chamtivost, lakomství* najdeme na více místech v Písmu, např. *Z nitra totiž, z lidského srdce, vycházejí zlé myšlenky, smilství, loupeže, vraždy, cizoložství, chamtivost, zlovolnost, lest, bezuzdnost, závistivý pohled, urážky, nadutost, opovážlivost. Všecko toto zlé vychází z nitra a znesvěcuje člověka.* (Mk 7,21–23) Je to něco, co je v našem srdci. *A řekl jim: „Mějte se na pozoru před každou chamtivostí, neboť i když člověk má nadbytek, není jeho život zajištěn tím, co má.“* (L 12,15)

O smilstvu a sexuálních hříších by šlo dnes psát hodně. Normy světa (a žel i mnohých křesťanů) se stále více vzdalují od norem Božích, které máme v Novém zákoně. Pán Bůh stvořil, spojil a požehnal svazek manželský, trvalý svazek jednoho muže a jedné ženy. Jakékoliv sexuální vztahy mimo manželství jsou hříchem.

Je tady pro nás velmi vážné varování: *Dobře si pamatujte, že žádný smilník, prostopášník ani lakomec, jehož bohem jsou peníze, nemá podíl v království Kristovu a Božím.* (Ef 5,5)

Kéž nám Pán Bůh dá skrze Ježíše Krista v moci Ducha svatého žít tichý a posvěcený život Božích dětí, učedníků a svědků Ježíše Krista.

Edward Mitřega

Amy Carmichael

Dětství

Amy Carmichael se narodila v roce 1867 v Severním Irsku. Vyrůstala ve věřící rodině, rodiče patřili k presbyteriánské církvi. Její otec byl mlynář, který v jejích sedmnácti letech zemřel na zápal plic. Amy byla nejstarší dítě, a proto musela matce pomáhat a starat se o svých šest mladších sourozenců. Od mala byla odvázná a měla vůdčí osobnost, rovněž ráda pomáhala druhým lidem. Jednoho dne na cestě z bohoslužeb pomohla spolu se svými sourozenci žebračce. V tehdejší době to bylo nezvyklé a když ji uviděli jiní členové sboru, tak někteří dokonce přešli na druhou stranu cesty. Amy se začala stydět. Tehdy k ní promluvil verš z Bible *...někdo staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, či ze dřeva, trávy, slámy... oheň vyzkouší, jaké je dílo každého člověka, když jeho dílo vydrží, dostane odměnu...* Když se vrátila domů, tak tento verš vyhledala v Bibli, začala se modlit a přemýšlet. Po několika hodinách už věděla, co pro ni ty verše znamenají. Chtěla mít jistotu, že vše, co dělá ve svém životě, se bude líbit Bohu. A nikdy více se nebude trápit tím, co si o tom myslí druzí

lidé. Ve svých osmnácti letech začala organizovat setkání pro chlapce a dívky, kde jim vyprávěla biblické příběhy. Rovněž sloužila v nejchudších čtvrtích Belfastu. Tam se dozvěděla o velmi chudých, mladých ženách, které pracovaly v textilních fabrikách. Když zjistila, v jak nuzných podmínkách žijí, rozhodla se organizovat nedělní setkání ve sboru i pro ně. Někteří členové sboru s tím n souhlasili, protože ženy zapáchaly, měly vši a blechy. Pastor ale souhlasil a Amy názory ostatních už netrápily. Věděla totiž, že se to líbí Bohu.

Železná budova

Práce mezi chudými ženami z fabrik se rychle rozrůstala. Po dvou letech se setkání pravidelně účastnilo čtyři sta žen a dětí. Ostatní členové sboru si nadále stěžovali, a proto Amy začala hledat vlastní místo, kde se mohou setkávat. V jednom časopise si všimla možnosti výstavby budov z železných prefabrikátů. Na to ale neměla peníze. Amy žila ve viktoriánské době, a proto se svou matkou musela často navštěvovat jiné ženy z vyšších sfér společnosti. Tyto návštěvy Amy nebavily, přesto to byla dobrá příležitost, jak říct druhým o své službě. Jednoho dne poznala Kate Mitchell, dceru bohatého byznysmena, která se rozhodla celou stavbu zaplatit. Díky tomuto daru byla budova postavena a v roce 1889 oficiálně otevřena. V té době se finanční situace Carmichaelů značně zhoršila a matka Catherine byla nucena odjet do Anglie za prací. Amy se rozhodla jet s ní a službu mezi ženami s těžkým srdcem předala Kate Mitchell.

Nemoc

Amy se spolu se svou matkou a sestrou přestěhovala do Ancoats, předměstí

Manchesteru, kde žily ve velmi těžkých podmínkách, ve špinavém domě. Opět začala pracovat mezi chudými ženami. Po roce však vážně onemocněla a lékaři jí doporučili odpočinek a změnu prostředí. Proto se odstěhovala na anglický venkov za rodinným přítelem Robertem Wilsonem, který byl jedním z iniciátorů setkání Keswick Convention. Když se její stav zlepšil, organizovala setkání s dětmi a pomáhala Robertu Wilsonovi ve vedení Keswick Convention. Jednoho dne se jí znenadání připomněla pět let stará slova misionáře Hudsona Taylora o nutnosti misie v Číně. Této myšlenky se nemohla zbavit a začala se modlit. Po chvíli již byla přesvědčena, že ji Bůh povolává do Číny. Spolu s Robertem Wilsonem se vydali do ústředí China Inland Mission v Londýně s žádostí o přijetí. Tam udělala velký dojem, přijali ji a Amy se začala připravovat na cestu. Stala se ale nečekaná věc. Lékař jí výjezd do Číny nepovolil kvůli slabému zdraví. Vrátila se zpět do Broughton Grande za Robertem Wilsonem. O čtyři měsíce později ale opět ucítila Boží povolání k zahraniční misii – do Japonska, kam již odplula.

Japonsko

Tam dorazila v květnu roku 1893. Brzy po příjezdu zjistila, že oblékání v anglickém stylu jí překáží ve sdílení evangelia. Proto se jako první členka misijní organizace, do které patřila, rozhodla oblékat jako Japonka. Po půl roce v Japonsku začala podnikat úspěšné misijní výpravy do jedné buddhistické vesnice. Zároveň se jí ale vrátily zdravotní problémy – především silné bolesti hlavy. Po každé výpravě musela dlouho odpočívat. Jednoho dne dokonce omdlela a lékař jí doporučil opustit Japonsko. Misionáři jí navrhli, aby odjela na čínské pobřeží do misijního

domu určeného pro nemocné misionáře. Když tam dorazila, tak zjistila, že pro ni není místo. Proto se vydala na Cejlon, kde se vrátila k misijní službě. Její zdravotní problémy však pokračovaly a navíc se dozvěděla, že Robert Wilson měl mrtvici a prosí ji, aby se vrátila do Anglie. Po návratu se starala o Roberta Wilsona a napsala knihu o svých zážitcích v Japonsku. Později dostala dopis od jedné známé z Bangalore v jižní Indii, která jí nabídla práci v nemocnici náležící misijní organizaci Zenana Mission Society.

Indie

Amy se rozhodla jet. Po příjezdu do Indie opět onemocněla, tentokrát horečkou dengue. Byla hospitalizována v nemocnici v Bangalore, kde měla sloužit. Když se uzdravila, tak se začala zapojovat do služby. Brzy natrefila na problémy misie v Indii. Byl jím všudypřítomný kastovní systém. Dalším problémem byl životní styl anglických misionářů. Většina z nich totiž dodržovala anglické tradice, věřili, že jejich kultura je lepší, často byli obklopeni mnoha sluhy a přizpůsobování k místním považovali za nevhodné. To vše se Amy nelíbilo. O tom pak řekla vedoucímu misijní organizace Iyeru Walkerovi. Ten ji zprvu odbyl, ale následně jí nabídl, aby s ním a jeho manželkou bydlela v jednoduchém bungalovu. Rozhodl se totiž zřeknout pozice vedoucího organizace a přestěhovat se do oblasti Tirunelveli do městečka Pannaivilai, kde chtěl hlásat evangelium. A tak v roce 1897 se všichni tři zabydleli ve skromném domku. Manželé Walkerovi rovněž pomáhali Amy s učením tamilského jazyka. I v Indii se Amy rozhodla oblékat jako místní ženy, nosila sári – tradiční indický, ženský oděv. Tento krok kritizovali mnozí angličtí křesťané. Když se její

tamilština zlepšila, tak založila evangelizační skupinu s místními křesťankami. Skupinu nazvaly *Hvězdkupa*. Spolu pak začaly navštěvovat přilehlé vesnice a hlásat evangelium.

Matka, která krade děti

V roce 1895 tajně uvěřila jedna třináctiletá indická dívka díky tomu, že dostala Bibli v křesťanské škole. Ostatní členové její rodiny byli hinduisté. Po třech letech v utajení se rozhodla přiznat, že je křesťanka a vyhledat evangelizační skupinu v čele s Amy. Udělala to navzdory tomu, že mohla přijít o život. Když se to její rodina dozvěděla, tak ji chtěli získat zpět. Spálili školu a všechny pracovníky školy vyhnali pryč z vesnice. Dívka, ale zůstala v bezpečí u Amy. Práce pokračovala, evangelium nejvíce přitahovalo děti. Často se stávalo, že děti, které poslouchaly evangelium, pak byly bity. Místní obyvatelé ji pak začali nazývat matkou, která krade děti. Po nějaké době se o ní dozvěděla další sedmiletá dívka – Preena, která sloužila ve svatyni jako prostitutka. Preena utekla ze svatyně a vyhledala Amy, která jí poskytla bezpečí. V tom stejném čase se nechala pokřtít další dívka. To v tamních poměrech znamenalo porušení kastovních pravidel a zřeknutí se své rodiny. Následně v roce 1902 se Amy již starala o osm dívek. V té době se začala modlit o nové místo na bydlení pro ni a děti. Nakonec se přestěhovaly do prostor biblické školy ve vesnici Donhavur. Jelikož péče o děti vyžadovala hodně práce, tak se Amy rozhodla, že už nebude podnikat misijní výpravy a usadí se v Donhavuru. V roce 1903 manželé Walkerovi museli ze zdravotních důvodů odjet do Anglie. Nyní celá tíha misijní práce zůstala na Amy. Starala se o děti a řídila práci *Hvězdkupy*.

Malé drahokamy

Dále se Amy více soustředila na děti, kterých se rodiče chtěli zbavit a odevzdávali je do svatyní. Rozeslala dopisy křesťanům v Indii se zprávou, že jestli zachrání dítě ze svatyně, tak pro ně má místo. V březnu 1904 byly vyslyšeny její modlitby. Jistý pastor přinesl prvního zachráněného kojence a krátce na to přišly další děti. Tyto malé děti dostaly jména po různých drahokamech, jako např. ametyst. V červnu 1904 se Amy starala již o sedmnáct dívek, z toho šest zachráněných ze svatyní. S prací jí pomáhaly ženy z misijní skupiny. Místa pro děti bylo opět málo a Amy se začala modlit o výstavbu jesliček. Ty následně byly postaveny díky anonymnímu dárci. Dále po roce v Anglii se na místo vrátil Iyer Walker s matkou Amy, která jí zde rok a půl pomáhala. Mezitím se stalo i několik smutných událostí. Tři malé děti zemřely a rovněž se dozvěděla o smrti svého přítele Roberta Wilsona. Když pominul čas truchlení, tak se Amy vrhla zpět do práce, zanedlouho přibyly do její rodiny tři noví kojenci. V dalších letech se služba mezi dětmi rychle rozrůstala. K práci v sirotčinci se připojily další misionářky a v roce 1911 se staraly již o více než sto dětí. Kromě radosti ze služby ale toto období Amy provázely mnohé zkoušky a těžkosti. Jednou z nich byl soudní spor o dívku jménem Muttammal. Kvůli tomu dokonce v jednu chvíli hrozilo, že Amy bude uvězněna a ztratí všechny děti. Po několika letech to ale dobře dopadlo, Muttammal se provdala za křesťana a spolu začali sloužit v sirotčinci. Dalšími bolestnými okamžiky byly pro Amy úmrtí jejích blízkých osob. Nejprve zemřel její spolupracovník, misionář Iyer Walker, po roce se dozvěděla o smrti své matky a po dalších dvou

letech zemřela její blízká spolupracovnice z *Hvězdokupy*. V roce 1918 Amy začala přijímat do sirotčince i chlapce. Do té doby se Amy starala pouze o dívky, protože v tehdejší době bylo v Indii zvykem, že chlapci a dívky vyrůstali zcela odděleně. Navzdory mnoha povinnostem si Amy vždy našla čas i na psaní. Napsala mnoho knih o misijní práci v Indii, díky kterým se stala velmi populární. V dalších letech se práce v Donhavur dále rozvíjela, byl postaven kostel a následně i nemocnice.

Amma (matka)

V roce 1931 opět vnímala potřebu jít a nést evangelium v okolních vesnicích. Jednoho dne, když kontrolovala pokrok při rekonstrukci budovy ve vesnici Kalakada, spadla do hluboké díry a velmi vážně se zranila. Zlomila si nohu a poranila si páteř. Noha se jí zahojila, ale problémy s páteří zůstaly. Toto poranění způsobilo, že nemohla téměř vůbec chodit. Dokázala ujit jen pár kroků a většinu času musela strávit v posteli. Byla odkázána na pomoc druhých. Tento nový život byl pro Amy, která celý život pomáhala druhým, těžký. I přesto, že byla připoutána na lůžko, tak mohla ještě něco dělat. Začala ještě více psát, napsala třináct knih a nespočet dopisů a písní. Později její síly začaly slábnout a v roce 1951 zemřela.

Shrnutí

Amy Carmichael zasvětila svůj život pomoci druhým. Sloužila jako misionářka na mnoha místech na světě, srdcovou záležitostí se však staly děti v Donhavur, kterým se stala jejich milující matkou. Díky její službě v sirotčinci uvěřilo mnoho indických dětí.

Stanislaw Rucki

Německo. V Německu v loňském roce prudce vzrostl počet případů antisemitismu – meziročně o 83 %.

Francie. V březnu zakotvilo Národní shromáždění právo na potrat přímo do ústavy země. Tento krok uvítal s radostí ředitel Světové zdravotnické organizace (WHO). Ročně je při potratech zabito ve Francii kolem 200 000 dětí. Evropské středisko pro právo a spravedlnost uvedlo, že dle jeho šetření 42 % francouzských žen, které absolvovaly potrat před 25. rokem života, trpí depresí, a asi polovina z těch, které absolvovaly potrat jako neplnoleté, pomýšlí na sebevraždu.

Vatikán. – Svět. Dikasterium pro nauku víry zveřejnilo v dubnu deklaraci *Dignitas infinita*, která se věnuje porušením lidské důstojnosti – mezi ně řadí např. chudobu, válku, utrpení migrantů, obchodování s lidmi či potraty. Největší pozornost vzbudily pasáže věnované teorii genderu a změně pohlaví, kde římskokatolická církev zaujala poměrně jasně konzervativní stanovisko (což není v době pontifikátu současného papeže samozřejmostí). Deklarace mj. uvádí (odst. 59): *Všechny tyto pokusy, které zastírají odkaz na nezrušitelnou pohlavní odlišnost mezi mužem a ženou, je proto třeba odmítnout (...) Teprve když každá lidská osoba dokáže tuto odlišnost ve vzájemnosti uznat a přijmout, stává se schopnou plně objevit samu sebe, svou důstojnost a identitu.*

Skotsko. Po rezignaci prvního ministra pro Skotsko Humzy Yousafa patřila ke kandidátům na daný post 34letá Kate Forbesová. Dle průzkumu veřejného mínění měla nejvyšší podporu ve skotské veřejnosti. Proti Forbesové útočila liberální média, neboť Forbesová je kon-

zervativní křesťanka, členka Svobodné skotské církve. Dvojí metr těchto médií je zřejmý z toho, že muslimskou víru jejího předchůdce neřešila. Prvním mistrem se nakonec stal John Swinney, který ale Forbesovou jmenoval svou zástupkyní.

Itálie. – Svět. V tomto roce si valdenská církev připomíná 850. výročí svého založení. Valdenská evangelická církev je největší protestantskou církví v Itálii, k valdenství se hlásí i nezanedbatelné skupiny křesťanů v Argentíně, Uruguay a ve Švýcarsku.

Velká Británie. Deník The Telegraph publikoval v dubnu výsledky průzkumu mezi britskými muslimy. Vyplývá z něj, že 32 % z nich si přeje, aby bylo ve Velké Británii zavedeno právo šaría, 52 % z nich si přeje, aby bylo zákonem zakázáno zobrazování proroka Mohameda.

Keňa. Země byla v dubnu a v květnu zasažena velkými povodněmi. Povodně poničily i více než dvacet kostelů a škol Evangelické luterské církve v Keni.

Argentina. – Svět. V červnu se v Buenos Aires konala Konference teologických seminářů příslušejících ke konzervativní Světové luterské radě (tvoří jakousi alternativu k liberálnější Světové luterské federaci). Účastnili se jí zástupci z 19 zemí.

Vatikán. Dikasterium pro nauku víry dne 5. července exkomunikovalo italského konzervativního arcibiskupa Carla Mariu Viana. Ten mj. v roce 2018 zveřejnil dopis, v němž papeže a další vysoké představitele katolické církve obvinil, že léta věděli o tom, že se americký kardinál Theodore McCarrick dopouští sexuálního obtěžování mladých kněží a seminaristů. Podle Viana s tím ale církevní hodnostáři nic nedělali. Důvodem exkomunikace bylo Vignanovo odmítnutí uznat papeže Františka a podvolit se jeho autoritě.

ČR. Digitalizaci, sjednocení terminologie a zjednodušení administrativy má podle vlády přinést její novela církevního zákona, kterou dne 10. července senát schválil bez úprav tak, jak mu to doporučily jeho výbory. Ke vstupu novely v platnost schází nyní jen podpis prezidenta.

Polsko. – Evropa. The Gospel Coalition Europe připravuje ve dnech 20.–22. září 2024 ve Visle mezinárodní mládežnickou biblickou konferenci.

ČR. Starokatolická církev má záměr umožnit od 1. 1. 2025 slavení církevního obřadu žehnání partnerství pro osoby stejného pohlaví, které bude zároveň uzavřením partnerství formou církevního sňatku podle českého právního řádu.

Daniel Spratek

Aktuality z KS

Ústřední konference delegátů se konala 6. 4. 2024. Biblickým proslovem posloužil Jonasz Małkiewicz, mládežnický pastor z Polska.

Centrální setkání manželských párů (jarní). Setkání se uskutečnilo 18. 5. 2024 na Karmelu. Vyučování na téma „On – ona – ono: Zmatek v dětských duších, a co s tím“ měl Štěpán Ruckí. Dotkl se otázky transgenderismu nejen z medicínského hlediska, ale nabídl i praktické rady pro rodičovskou výchovu v dané oblasti.

Centrální mládežnický výšlap. Tradiční prvomájový výšlap měl za cíl pramen Tyrky. Slovem posloužil pastor V. Ciesar.

Idž pod praqd. V květnu měli na Karmelu soustředění pracovníci a příznivci polské křesťanské internetové televize *Idž pod praqd* z Lublina.

Osvobození další rodiny. Díky dárcům přispívajícím na projekt osvobozování nevolníků v Pákistánu jsme mohli zaplatit za vykoupení rodiny Abbáse, jeho manželky a jejich tří dětí z nevolnictví. Abbás se zadlužil kvůli (neúspěšné) léčbě svého otce. Kvůli dluhu se s rodinou dostal do výroby cihel, kde otročil 26 let. Rodina tam byla pronásledována pro svou víru v Pána Ježíše.

Rekreace seniorů na Karmelu. Série čtyř setkání pro seniory proběhla ve dnech 4.–7. 6. 2024 na Karmelu. Tematickým pojátkem byla osoba proroka Jonáše. Letos byla pro malý zájem zrušena možnost noclehu pro účastníky.

Koncert smyčcového orchestru. Koncert k 60. výročí založení Smyčcového orchestru se uskutečnil 23. 6. 2024 v evangelickém kostele Na Nivách v Českém Těšíně; s orchestrem vystoupilo pěvecké uskupení ECHO.

TED. 75. ročník evangelizačního týdne v Dzięgielowě se uskutečnil ve dnech 30. 6.–7. 7. 2024. Jeho tématem byla naděje. Před zahájením došlo k poničení velkého stanu, avšak díky velké štědrosti mnoha dárců se podařilo obstarat náhradní stanovou halu, v níž mohl hlavní program proběhnout.

Setkání pod stanem. Na setkání 12. 7. 2024 posloužil slovem Michal Klus, v programu mj. vystoupil smyčcový orchestr s pěveckým sborem a dětský soubor Vnoučata.

XcamP. Festival XcamP se uskutečnil v termínu 13.–20. 7. 2024. Tématem ročníku je Pevný bod a chtěli bychom se věnovat Pavlovu dopisu Filipským. Dopolední přednášky bude mít Tim Savage z Velké Británie a evangelizace Meinolf Mellwig z Německa.

Pobyt pro děti z Ukrajiny. Pobyt je naplánován na středisku Karmel v termínu 29. 7.–2. 8. 2024.

Programy biblických hodin. Programy na 3. čtvrtletí připravil za BŠP br. Zbyšek Kaleta, jejich tématem je kniha Skutků. Programy na 4. čtvrtletí připraví místní společenství z Třanovic.

Centrální podzimní mládežnické akce. Centrální bohoslužba k zahájení školního roku se uskuteční 1. 9. 2024. Sejšn je naplánován na 12. 10. 2024.

Pobyt pro seniory. Pobyt seniorů na chatě Lípa je naplánován v termínu 2.–7. 9. 2024. Tématem setkání je zbožný život, a to na základě textu 2P 1,5–7. V programu jsou mimo biblických přednášek také hudební večery, filmový večer či beseda s lékařem. Přihlašovat se je možno u br. V. Hrachovce (tel. 605844450).

Setkání vedoucích s rodinami. Setkání členů Výboru a Rady KS s manželkami a dětmi je naplánováno na 12. 9. 2024.

Resolved. 7. ročník konference Resolved je naplánován na 4.–6. 10. 2024 na Karmelu ve Smilovicích. Tématem setkání bude Duch svatý, jeho osoba, role ve spasení a posvěcení člověka a taktéž jeho dary, jimiž vyzbrojuje Boží církve.

Festival pěveckých sborů. Festival je naplánován na neděli 3. 11. 2024. Letos by se měl poprvé konat v rámci mezinárodního festivalového cyklu *Cithara sancorum*.

Jubilejní koncert dechovky. Koncert ke 100. výročí dechového souboru z Oldřichovic se uskuteční 10. 11. 2024 v kulturním domě Trisia v Třinci.

Centrální setkání manželských párů (podzimní). Podzimní setkání je naplánováno 23. 11. 2024 na Karmelu.

Čísla účtů a variabilní symboly. Křesťanské společenství je neziskovou organizací a ve své činnosti je závislé zejména na darech svých členů a příznivců. Nedostává žádné pravidelné příjmy od státu nebo z ústředí SCEAV. Chcete-li fi-

nančně podpořit činnost KS, můžete tak učinit zasláním peněz na bankovní účet, přičemž je možné volbou účtu nebo variabilního symbolu konkretizovat účel, na který má být dar použit. Dárci samozřejmě obdrží potvrzení pro daňové účely. Za všechny dary jménem vedení KS děkujeme.

Číslo hlavního účtu: **2902444021/2010**

Variabilní symboly:

- **684011** – Karmel – investice
- **684081** – BŠP
- **684091** – Vydavatelská činnost
- **123** – Pomoc pro ukrajinské běžence
- **12345** – výkup nevolníků v Pákistánu
- **85000** – bez konkrétního určení (na aktuální potřeby)

Číslo účtu střediska Lípa:

2100149274/2010

Číslo účtu festivalu Xcamp:

1725267399/0800

Číslo účtu projektu Srdce pro Afriku:

1147004/2060

Číslo účtu misijních aktivit v Mongolsku:

2501430913/2010

Číslo účtu Šance podaná ruka:

2501321530/2010

Číslo Odboru mládeže (centrální akce a školení dorostu a mládeže):

2301751368/2010

Daniel Spratek

Konference Resolved

Letošní konference Resolved, která se uskuteční 4. – 6. října, se bude poprvé konat na středisku Karmel ve Smilovicích. Téma je O Duchu svatém. Zaměříme na to kým Duch svatý je, jaké jsou jeho role při spasení, posvěcení, modlitbě a dalších oblastí. Zveme také man-

želské páry a rodiny, protože na odpoledním semináři se bude probírat, jaké místo má Duch svatý v rodině. V rámci toho semináře a večerní přednášky bude zajištěno hlídání dětí. Mimo to vše se můžete těšit na čas při kávě, sportovní odpoledne a jiné. Více informací na Resolved.cz. Těšíme se na Vás!

Tým Resolved

60 let smyčcového orchestru

Hudba je pro muzikanta vyjádřením stavu jeho srdce, a to především duchovní hudba. Velkým příznivcem duchovní hudby byl pastor Vladislav Santarius, který se zasloužil o vznik mnoha dechových orchestrů, pěveckých sborů, mládežnických skupin i smyčcového orchestru.

Během svého šedesátiletého trvání se v tomto orchestru vystřídal mnoho muzikantů. Někteří z nich už mezi námi nejsou. Orchester za své období prošel mnoha proměnami.

První zkouška se konala v domě Karla a Marylky Raškových v Trinci-Košské pod vedením Jana Myrdacze. V tomto domě se konaly také biblické hodiny.

V dosavadní existenci měl smyčcový orchestr několik dirigentů. Již zmíněný Jasio Myrdacz byl nejen známým violistou v třineckém kvartetu, ale také obdarovaným malířem. Několik let vedl i dětský smyčcový orchestr. Dalším z řady dirigentů byl učitel hudby Josef Kotas, známý také jako dirigent pěveckých sborů. Současným dirigentem smyčcového orchestru je Josef Tomala.

Orchester během svého působení

Vzpomínky na bratra Karla Kaczmarczyka

vystupoval při různých sborových slavnostech, v domovech důchodců, ve velkém stanu u Karmelu, 23 let hrál také ve Věžnici Heřmanice. Starší pamětníci rádi vzpomínají na celocírkevní ostravská setkání, kde vedle dechovek hrály i smyčce s pěveckými sbory. Mezi největší zážitky se smyčcovým orchestrem a spojenými pěveckými sbory patří zájezd do Prahy na Konferenci evropských církví v roce 1992. Pod sochou mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí tehdy vystoupily spojené pěvecké sbory za doprovodu smyčcového orchestru. Šest plně obsazených autobusů zpěváků a hudebníků přijelo do hlavního města povzbudit nejen účastníky konference, ale i všechny Pražany a turisty křesťanskými písněmi. Vystoupení v přímém přenosu vysílala Československá televize.

Obrovským zážrakem pro všechny křesťany bylo vystoupení v tehdy nové budově OV KSČ v Karviné u příležitosti Konference AD 2000.

Při pětistém výročí reformace nemohl chybět smyčcový orchestr posílený o zpěváky z Polska a Slovenska.

Dirigent Ewald Danel připravil a dirigoval koncert ke čtyřstému výročí vydání Bible kralické.

Kéž zůstatí smím v domě tvém. Kéž v nás zůstane touha být stále blíž našemu Pánu a kéž nás k tomuto cíli vede také křesťanská hudba.

Jan Tomala a Emil Kroczek

Letos v březnu uplynulo 10 let od chvíle, kdy si Pán Bůh k sobě povolal bratra Karla Kaczmarczyka (1935–2014). Chceme si připomenout jeho službu prostřednictvím dvou svědectví:

Ne každý zažije ten luxus a vyrůstá ve věřící rodině, má podporu a zázemí, které ho formuje a vede ke Kristu. Na druhou stranu ne každý byl požehnan tím, že zažil Karlika Kaczmarczyka. Při vzpomínce na něj mě plní pocit vděčnosti a samých krásných vzpomínek – jistě, nezapomenutelná *bónzka*, která z vás doslova vyrazí dech, ale přesto cítíte vřelost, kterou vám vlije do žil, nebo pozdrav *Broučku letající* případně *Wielky Komenski*. Já bych ale ráda zavzpomínala na pocit, který uměl dodat – jako že někam patříte, jako že na vás záleží a že tvoříte rodinu a nezáleží na tom, odkud pocházíte, kolik vám je nebo co děláte. Z bratra Karlika vždy vyzařovala srdečnost a upřímný zájem, nadšení a nikdy nechybělo ani povzbuzení k následování Krista. Jsem vděčná jak za jeho život i za celou jeho rodinu, která stejně jako on měla vždy rozevřenou náruč pro druhé. Ráda bych, aby jeho odkaz mohl být znát i v mém životě a aby možná i tyto řádky povzbudily k zamyšlení, jaké pro-

středí vytváříme pro nově příchozí, hledající a obrácené, kteří nemají zázemí křesťanských rodin. Tak, *společnosti pa!*

Leona Niemiec

Chciałbym wspomnieć o naszym drogim śp. bracie Karolu Kaczmarczyk, który był dla mnie wspaniałym przykładem wiary i do dziś nie ma niektórych dni, żebym choć przez chwilę o nim nie wspomniął. Do późnej starości był pełen radości i entuzjazmu dla Bożego dzieła, które nieustannie wokół siebie szerzył. Do dziś najbardziej brakuje mi jego nieustannej zachęty i wsparcia. Kiedy byłem młody i próbowałem angażować się w różne działania młodzieżowe i w zborze, nie było dnia, aby po danym wydarzeniu nie przyszedł z porządną *bäcką* i nie powiedział, jaki jest szczęśliwy z powodu tego, co zrobiłem. Byłem zdecydowany służyć Bogu różnymi sposobami, ale zachęta ze strony otaczających mnie ludzi była niezwykle ważna. Był jednym z tych, którzy odegrali dużą rolę w moim życiu duchowym i pracy dla Pana. W chwili, gdy powiedziałem, że nie mam już sił na tę czy inną służbę, zawsze przychodził i mówił: „Ale nie smuć się, spróbuj jeszcze zabrać”, a on to mówił z taką siłą wewnętrzną, że od razu zachęcił mnie. Mogliśmy go także bliżej poznać w kolektywie orkiestry dętej, gdzie często rozmawialiśmy o zwyczajnych sprawach i tam też nie brakowało jego zachęty. Często przeczytał fragment Pisma Świętego lub zatrzymywał się na chwilę i proponował, abyśmy się wyciszyli i pomodlili. Czasem zdarzało się, że dla moich znajomych jego słowa były może trochę skomplikowane lub źle zrozumiane, ale co ciekawe, jeszcze

przez jakiś czas brzmiały one w naszych uszach, dzięki czemu z odstępem czasu zrozumieliśmy go. Bardzo brakuje mi takiego brata w dzisiejszych przyspieszonych i wymagających czasach i musiałem nauczyć się służyć Panu, nawet jeśli nie czuję już tak wielkiej zachęty. Zdarza się mi, że muszę o nim pamiętać, jak by to było, gdyby Karlik był jeszcze z nami. On był też tym, kto ostatni odchodził ze spotkań. Kiedy mi się coś takiego zdarzy, przypomnę go zaraz sobie. Informacja o jego śmierci przyszła do mnie bardzo niespodziewanie. Miał problemy zdrowotne, i było wiadomo, że ten dzień może przyjść, ale nie mogłem rozpoznać żadnej obawy w jego charakterze. Przez to wszystko nawet podczas jazdy samochodem z nim było wesoło. Dlatego z bólem uświadomiłem sobie, że nie będę już z nim rozmawiać, ale zawsze będę pod wielkim wpływem tego, jakim był człowiekiem.

Marek Lasota

Jak být křesťanem v postkřesťanském světě?

Poznámky z 22. ročníku konference Evropského fóra vedoucích pracovníků (ELF 2024) ve Wiśle

Již po dvaadvacáté se v tomto roce konala konference Evropského fóra vedoucích pracovníků, jejíž cílem je sjednotit, vybavit a poskytnout zdroje evangelikálním vedoucím k obnově biblické církve a evangelizaci Evropy. V interiéru hotelu Gołębiewski se ve dnech od 25. do 30. května setkalo více než 800 křesťanských pracovníků z celého kontinentu. Byli však přítomní i zástupci z dalších

světadílů, zejména Spojených států, Afriky a Asie.

Účastnil jsem se této velkolepé události již potřetí, ale poprvé to bylo na místě. V roce 2020 se totiž konference konala z důvodu pandemie online. O rok později měli všichni účastníci možnost se zdarma zúčastnit tohoto setkání opět v režimu online, a tak to bylo podruhé bez přímé účasti. K osobní účasti na letošním fóru mě vyburcovala zajímavá témata některých přednášek. Ale o tom až za chvíli.

Zjevení Janovo plenárně

Program konference byl velmi různorodý a intenzivní. Dopolední část začínala chválami. Pak následovala hlavní plenární přednáška. Řečníkem na dopoledních setkáních byl René Breuel, původem z brazilského São Paula a posledních 13 let žijící v italském Římě, kde působí jako zakládající pastor církve Hopera v římské univerzitní čtvrti. Tento mimořádně dynamický kazatel mluvil na téma knihy, která nebývá často předmětem zvěstování z kazatelen – Zjevení Janovo. Neslyšeli jsme však žádné futuristické interpretace a předpovědi, ale solidní výklad některých kapitol v kontextu tehdejší dobové situace v římském impériu s aplikací na dnešní dobu a situaci.

Breuelův výklad byl výrazně kristocentrický. Zjevení Janovo přináší dobré zprávy! Je to zjevení od Ježíše Krista (ne od antikrista), má vzbuzovat důvěru v evangelium (ne lidské spekulace), a má čtenářům žehnat (ne je děsit). Přináší čtenářům soubor vizí o minulosti, přítomnosti a budoucnosti, který je třeba chápat v původním kontextu, aby mohly inspirovat k vytrvalosti uprostřed utrpení. Zjevení začíná pozdravem trojjediného Boha a zjevuje vyvýšeného

Krista. Vidíme zde jasnou návaznost na Danielovo proroctví (Da 7,13–14), kde se poprvé zjevuje postava někomu podobného Synu člověka. Ve Zjevení je tímto Synem člověka zmrtvýchvstalý a oslavený Pán Ježíš Kristus, který mimo jiné drží ve své pravici sedm hvězd. K pochopení významu tohoto obrazu mohou pomoci dobová vyobrazení císařů na římských mincích. Na jedné z nich je znázorněn *boží syn* císař Domitianus, který drží ve své ruce sedm hvězd. Ve Zjevení však apoštol Jan vidí Mesiáše jako toho, který drží tyto hvězdy. Proto křesťané neuctívali *božské* císaře, ale jediného pravého Boha a jeho Syna Pána Ježíše Krista. A to byl důvod, proč byli tak krutě pronásledováni římskou mocností.

Pohled do konferenčního sálu European Leadership Forum ve Wisle

Kdo sedí na trůnu (tvého života)?

Jedna z dalších ranních přednášek Reného Breuela začínala přehledem hudebních šlágrů, jak se vyvíjely v průběhu posledních desetiletí. První z nich byla píseň od Elvise Costella s názvem *Ona*, která se objevila na hudební scéně v roce 1999. Zpěvák ve své písni oslavuje svou milovanou ženu a píseň končí slovy: *Kam ona půjde, tam i já. Je smyslem mého života, ona, ona, ach, ona*. Další píseň od Robbieho Williamse *Miluji svůj*

život se poprvé objevila v roce 2016: ... *Jsem nádherný, jsem magický, já jsem já, miluji svůj život.* A konečně poslední píseň byla od Katy Perry s názvem *Řev: Hlasitěji, hlasitěji než řve lev, protože jsem šampión, a ty mne uslyšíš... Uslyšíš mne řvát.*

Texty těchto písní vystihují vývoj atmosféry ve společnosti, kdy na trůnu života usedá lidské já, které je oslavováno a vyvyšováno. Ale Janovo Zjevení 4 nám ukazuje, že existuje mnohem vyšší trůn – trůn nad celým vesmírem. *A hle, trůn v nebi, a na tom trůnu někdo, kdo byl na pohled jako jaspis a karneol; a kolem trůnu duha jako smaragdová...* Ti co byli kolem trůnu *bez ustání dnem i nocí volají: „Svatý, svatý, svatý Hospodin, Bůh všemohoucí, ten, který byl a který jest a který přichází.“* Lidé dnes odmítají jiné trůny, než trůn svého života, na kterém sedí jejich já. Ale Boží slovo nám zjevuje, že existuje mnohem vyšší trůn, a ten, kdo na něm vládne, je sám Hospodin. Kdo je vládcem tvého života, ptal se René?

Jeho zvěstování mě přesvědčilo, že jde

kázat i na téma nesnadných biblických pasáží, jako je Zjevení Janovo. A také, že to jde udělat způsobem, který může oslovit i dnešní mladou generaci.

Tematické pracovní skupiny

Následovalo setkání v tzv. tematických pracovních skupinách (tzv. networks). Každý účastník si musel vybrat jednu z 26 pracovních skupin, kde byla příležitost osobního sdílení a diskuzí ke specifické problematice. Mezi tyto skupiny patří: apologetická, biblické vyučování a kázání, církevní život, vedení a zakládání sborů, revitalizace církve, evangelizace, komunikace s médií, poradenství – pastorační i profesionální, teologická, práce s mládeží, vědecká apologetika a další.

Já jsem se podruhé účastnil **vědecké pracovní skupiny**. Členové pocházeli z různých evropských zemí, ale byl zde přítomen také jeden Egyptan a jeden Američan. Mezi přednášejícími v této skupině byly významné osobnosti z oblasti vědecké apologetiky – jako profesor matematické statistiky Ola Hössjer ze

Členové pracovní skupiny vědecké apologetiky na letošním ELF

Švédsko, Stefan Gustavsson, ředitel centra křesťanské apologetiky *Apologia* ve Stockholmu (přednášel kdysi na Xcam-Pu), molekulární biolog Dr. Peter Borger, který pracuje pro centrum vědecké apologetiky *Wort und Wissen* v Německu, emeritovaný profesor termodynamiky z Leedsu Andy McIntosh, který je známý jako obhájce kreacionizmu, a Dr. Alexander Fink, vedoucí této tematické pracovní skupiny a ředitel *Institutu pro víru a vědu* v Marburgu v Německu.

Mozek a mysl

Velmi zajímavé byly přednášky dvou neurovědců z Německa, kteří nám ukazovali, jak funguje mozek v různých životních situacích. Dnešní moderní zobrazovací a diagnostické metody ukazují velmi precizně zapojení jednotlivých oblastí mozku v okamžiku různých psychických procesů. Mohlo by se tedy zdát, že psychické stavy mají jednoznačně hmotný podklad a v tomto schématu nezbyvá místa pro něco nehmotného, jako je lidská duše. Ačkoliv jsme svědky obrovského pokroku v oblasti zkoumání lidského mozku, jednu věc vědci doposud nebyli schopni vysvětlit – **vznik lidského vědomí**.

Před 25 lety se neurovědec Christof Koch vsadil s filozofem Davidem Chalmersem, že vědci do té doby už zjistí, jak mozek dosahuje vědomí. Desetiletí trvající sázka na vědomí nedávno skončila výhrou pro filozofa myslí 1:0. Přes skutečnost, že existuje mnoho teoretických návrhů, jak by vědomí mohlo vzniknout, žádný z nich neumí vysvětlit, jakým způsobem si své myšlenkové procesy uvědomujeme a co to vlastně vědomí je. Hledání pokračuje a některé kapacity z oboru vyjadřují dokonce pochybnosti, zda to někdy vůbec pochopíme. Možná

zde je ukryta ona nehmotná stránka lidské bytosti, kterou Bůh vdechl prvnímu člověku při stvoření.

Problémy stvoření a evoluce

Některé přednášky byly věnovány otázkám **evoluce a stvoření**. Zaujala mě zejména přednáška profesora Hössjera, která byla věnována modelování evolučních procesů a genetických změn u člověka. Výzkumy změn mužského chromozomu (Y) a mitochondriální DNA (u žen), ukazují, že současnou genetickou různorodost celosvětové lidské populace lze vysvětlit původem z jednoho lidského páru, pokud bychom předpokládali, že Pán Bůh v DNA těchto prvních lidských bytostí naprogramoval lidskou různorodost. Profesor farmakologie Peter Imming se zabýval otázkou vzniku života. Žádná ze současných hypotéz není schopna vysvětlit vznik ani té nejprimitivnější buňky z neživé hmoty. Dr. Peter Borger zase ukázal, že základním životním principem je informace, která se uplatňuje nejenom v samotné DNA, ale na mnoha jiných úrovních, které řídí životní procesy.

K aktivní účasti v pracovní skupině jsem byl pozván i já, a to proto, že jsem se v minulosti účastnil ročního kurzu v oblasti vědecké apologetiky. Tento projekt mi nesmírně pomohl při formulování některých myšlenek v mé poslední knize *Ve víru evoluce*.

Jako dětský lékař jsem se zaměřil na problematiku lidského rozmnožování, které představuje velice složitý systém. Velmi zajímavé je srovnání tohoto procesu u lidí s opicemi. Existuje sice mnoho podobností, ale jsou také významné rozdíly – jako je hluboké ukotvení placenty v děloze, vznik některých nových genů pro hormony řídící těhotenství a zejmé-

na způsob porodu plodu s mnohem větší hlavičkou u člověka než u opice. Lidský plod při porodu prochází zvláštními rotacemi – nejdříve hlavy a poté i ramének, které jsou pro člověka typické. Všechno muselo být sladěno tak, aby pánev, která má u člověka chodícího po dvou jiný tvar, byla uzpůsobena pro porod novorozence s mnohem větší hlavou. Vznik takového procesu náhodnými změnami je prakticky vyloučen, protože jakákoliv porucha v tomto složitém mechanismu by skončila neplodností a ukončila *evoluci*.

Autor článku s profesorem Ola Hössjer ze Stockholmu

Jak sdílet evangelium v postkřesťanském světě?

Každého večera zazněly také plenární přednášky. Hlavním řečníkem během zahajovacího zasedání byl australský spisovatel, profesor a historik **John Dickson**, který hovořil o postoji, který by měli křesťanští vedoucí zastávat v postkřesťanské kultuře, jež dnes v Evropě převládá. Dickson, který nyní žije ve Spojených státech a vyučuje na Wheaton College, většinu svého života a služby strávil v rodné Austrálii. Poukázal na to, že Austrálie již v roce 1975 byla označena za *první skutečně postkřesťanskou společnost*.

Připomněl zkušenost z veřejné debaty v roce 2008 jako svůj osobní zlom v pochopení toho, co znamená žít v dříve vět-

šinově křesťanské zemi, kde se dnes více než 50 % obyvatel již nehlásí k žádné větvi křesťanství. Před tisíci lety přinesli a v celostátní televizi v Austrálii přinesli tři panelisté argumenty pro a tři proti na téma, zda *bez náboženství by nám bylo lépe*. Dickson uvedl, že navzdory brilantním argumentům britského apologety Johna Lennox a dalších dvou panelistů průzkumy veřejného mínění před debatou i po ní jasně ukázaly, že výsledkem byla drtivá porážka těch, kteří vyzdvihovali důležitý přínos judaismu a křesťanství pro společnost. Výrazná většina australské veřejnosti se shodla na tom, že náboženství je špatné.

Podle Dickinse by se dnešní věřící měli inspirovat těmi, kteří účinně sdíleli evangelium v předkřesťanském světě v prvních třech stoletích po Kristu. Poukázal na církevní otce a jejich reakci na tlak tehdejší římské společnosti. Zejména vyzdvihl Lantatia, učence na světské univerzitě, který v době velkého pronásledování přišel o práci a musel uprchnout, aby zachránil svůj život.

Na závěr Dickins vyjádřil přesvědčení, že *veřejné křesťanství pro postkřesťanský svět od nás vyžaduje radostnou důvěru, abychom se vždy a ve všem postavili za Krista. A radostnou pokoru, abychom prohráli, když musíme, s vědomím, že Otec může vzít bolestné prohry a proměnit je v nádherné svědectví evangelia*.

Zajímavý výběr seminářů

Kromě toho si účastníci fóra měli možnost vybrat různé zajímavé semináře. Já jsem se v rámci tzv. předkonferenčních setkání zúčastnil semináře na téma **umělé inteligence**, jejího vlivu na společnost a křesťanskou reakci na ni. Přednášejícím byl Charlie Catlett z Chicaga, který se v minulosti podílel na vývoji

internetu a www. V posledním desetiletí se zabýval umělou inteligencí a jejím využitím např. pro zkoumání vlivu různých faktorů na životní prostředí nebo při plánování rozvoje měst. Demonstroval nejen příklady pozitivního využití těchto nástrojů, jako např. pro tvorbu grafiky pomocí ChatGPT. Ukázal však i na některé stinné stránky věci a nebezpečí, kdy mnoho projektů umělé inteligence je využíváno pro tvrdě komerční účely často bez ohledu na etické principy.

V diskuzi zazněly zajímavé informace o tom, že umělá inteligence může halucinovat – to znamená, že vytváří naprosto nesmysly. To je jistě vlastnost, která může být při jejím širokém používání nebezpečná.

Nesmírně zajímavé semináře měl Peter W. Williams, britský biblista a teolog, který je vedoucím Tyndale House v Cambridge. Tyndale House je mezinárodní výzkumné centrum, které se specializuje na jazyky, historii a kulturní souvislosti Bible. Dr. Williams je také autorem zajímavých knížek o důvěryhodnosti biblických textů – *Můžeme důvěřovat evangelii* a také *Překvapivá Ježíšova genialita*. Na fóru měl přednášku na téma ***Můžeme důvěřovat Starému zákonu?***

Uvedu jenom několik zajímavých nálezů, o kterých br. Williams mluvil. Starý zákon obsahuje jména 20 králů ze šesti jiných království, kteří jsou v biblickém textu umístěni do správné doby a politické situace. O většině z nich se dozvídáme poprvé z Bible. V Bibli čteme o Barzilaji Gileádském, který za Jordánem pohostil Davida s jeho družinou na jeho útěku před Abšalómem (2S 17,27–29). Při návratu do Jeruzaléma jej David chtěl vzít s sebou do Jeruzaléma, ale Barzilaj pro stáří odmítl (2S 19,32–40). Jeho jméno není nikde jinde doloženo,

ale je jedním z nejlépe doložených jmen v safaitštině, které byly nalezeny na kamenech v Transjordánsku.

Kontakty a následná činnost

Fórum bylo místem, kde jsem mohl osobně poznat mnoho nových křesťanů z různých koutů Evropy. I když volného času nebylo mnoho, snažil jsem se s některými účastníky navázat kontakty se záměrem pozvat je k nám. Snad – dá-li Bůh – se někteří z nich objeví v příštích letech jako řečníci na XcamPu nebo na jiných akcích.

Fórum však není jenom jednorázová konference, nýbrž také celoroční práce s materiály ze setkání a další služba. K mnoha přednáškám se je možné dostat později ze záznamu (<https://foclonline.org>). Někteří mluvčí také pořádají v průběhu roku tzv. mistrovské vyučování (master class), kterého se lze po přihlášení zúčastnit. V neposlední řadě je zde také nabídka jednorozního mentoringu v různých tematických oblastech, s čímž jsem sám v minulosti učinil velmi pozitivní zkušenost (viz výše).

Každopádně konference ELF je akce, na kterou se vyplatí zajet. Myslím si, že by bylo vhodnou investicí pro budoucnost motivovat k účasti na tomto setkání (nejen) mladé pastory nebo jiné pracovníky z našich sborů a či z řad KS.

Štěpán Rucki

Literární hlídka

V loňském roce vydal Verlag für Kultur und Wissenschaft v Bonnu sborník dokumentů *Evangelical – Roman Catholic Dialogue. The official documents of the*

dialogue between the Roman Catholic Church and the World Evangelical Alliance. Soubor připravil k vydání Thomas P. Schirrmacher. Zahrnuje výsledky rozhovorů vedených mezi zástupci římskokatolické církve a Světové evangelikální aliance od roku 1977 do roku 2016. Nejstarší dokumenty se týkají zejména mise a evangelizace, novější Písma a učení o spasení. Sborník je k dispozici i on-line ke stažení.

Nakladatelství Didasko vydalo v rámci série krátkých životopisů knihu *Petr Chelčický. Český myslitel a reformátor.* Jedná se o převod díla Ferdinanda Schulze z roku 1882 do novodobé češtiny. Pro děti vydalo totéž nakladatelství knihu R. C. Sproula *O holiči, který se chtěl modlit;* jedná se o vyprávění inspirované skutečným příběhem – příběhem holiče Petra, kterému věnoval Martin Luther spis *Jak se modlit – rada pro dobrého přítele.* Text je doplněn mnoha krásnými ilustracemi T. L. Fluhartyho.

Nakladatelství Biblion vydalo spis emeritního anglikánského arcibiskupa canterburského Rowana Williamse *Žít jako křesťan.* Autor soustřeďuje svůj výklad o životě křesťana kolem 4 věcí: křtu, bible, modlitby a večere Páně.

Nakladatelství Krystal vydalo v českém překladu spis svatého Ambrože († 397) *O pokání.* Úvodní studií a komentářem text opatřila Karolína Štauberová.

Poutníková četba vydala soubor výkladů na proklínací žalmy od Jamese E. Adamse; nese název *Válečné žalmy knížete pokoje.*

Verlag für Glaube, Theologie und Gemeinde vydal sborník *Homosexualität – Biblische Leitlinien, ethische Überzeugungen, seelsorgerliche Perspektiven.* Jedná se o překlad z angličtiny. Sborník je výsledkem práce britské evangelikál-

ní aliance a patří k nejlepším zdrojům k dané problematice. Německé vydání je doplněno o studie německých profesorů Armina Bauma a Christoha Raedela.

Daniel Spratek

Výpisky odjinud

Důležitost manželství pro stabilitu vztahu muže a ženy

Pokud muž a žena vstoupili po narození dítěte do manželství, zjistili jsme, že 75 % z nich žilo spolu ještě 15 let po jejich narození. U lidí, kteří nevstoupili do manželství, ale pouze spolu žili v jedné domácnosti, to bylo už pouze 31 %. (...) Co je tedy na manželství tak výjimečného? Proč se páry chovají v manželství jinak a přemýšlejí o vztahu jinak než mimo něj? Benson říká, že během svého výzkumu objevil minimálně tři významné faktory. Jedním z nich je rozhodnutí vstoupit do manželství. Samotné rozhodování a učinění vědomého, kroku, slibu a závazku vytváří neviditelné spojení mezi manželi. Vstoupení do manželství většinou provází plánování. Každý z páru promýšlí a kalkuluje, proč do manželství vstoupit, co mu to přinese a jak si představuje, že se bude vyvíjet dál. To samotné do určité míry ze vztahu eliminuje nejasnosti a pochybnosti. Třetím faktorem je podpora dalších lidí.

(Milan Kajínek: Harry Benson: *Manželství muže a ženy hraje mimořádnou roli ve společnosti.* Blog na The Epoch Times, 22. 2. 2024.)

Boží Desatero

Desatero se zakládá na víře, že je uložila autorita vyšší než kterýkoli člověk, král nebo vládnoucí režim. Proto mu také

předchází věta: „Bůh vyhlásil všechna tato příkázání.“ Pokud by totiž Desatero, jakkoli je skvělé, vzešlo z rukou lidské autority, pak by mohl každý namítnout: „Co je zač tenhle Mojžíš, tenhle král či královna, co je to za vládu, aby mě nabádali, jak se mám chovat?“ Proč je tedy Bůh pro Desatero tak nezbytný? Protože – máme-li to říci na rovinu – pokud sám Bůh neprohlásí, že vraždit je špatné, pak to špatné není. Ano, mnoha lidem to dnes připadá nemyslitelné, ba absurdní. (...) I když sami od sebe – bez Boha a bez Desatera – přijedete na to, že vraždit se nemá, jak to můžete vědět s jistotou? Tedy ne si myslet, že se to nemá, ale s určitostí vědět, že se to nemá? Popravdě řečeno to ani není možné. Bez Boha je totiž představa o tom, co je dobré a co špatné, pouze věcí osobního názoru. (...) Další potíž s přesvědčením, že přece nepotřebujeme Boha k tomu, abychom poznali, že vraždit se nemá, spočívá v tom, že mnozí zastávají odlišný názor. Vždyť pro důkazy nemusíme v dějinách chodit daleko. Ve dvacátém století několik milionů lidí ve jménu komunistického a nacistického režimu zavraždilo asi sto milionů osob – přičemž do toho nepočítáme jediného vojáka padlého ve válce. Nespolehejte tedy příliš na lidskou schopnost rozeznat bez vyšší autority, co je dobré a co špatné.

(Dennis Prager: *Desatero příkázání. Nejlepší a dosud nepřekonaný návod k životu*. Voznice 2017, s. 17-20.)

Pokání

Zajisté, hříšník se musí kát. Ale proč? Prostě proto, že jinak by nemohl pojmout, čeho se dopustil. Chvilé lítosti je chvíle zasloužení. Víc než to: Je to prostředek, kterým se mění lidská minulost. Řekové to pokládali za nemožné. Často stojí v jejich gnómech: „Ani bohové nemohou změnit minulost.“ Kristus dokázal, že to dovede nejsprostší

hříšník, že je to to jediné, co dovede. Kdyby se ho byli zeptali, byl by Kristus – tím jsem si zcela jist – řekl, že okamžik, kdy marnotratný syn padl na kolena a plakal, proměnil vše – i to, že utratil své jmění s nevěstkami, i to, že pásl vepře a hladověl a žádal si jíst mlata, kterým je krmili – v krásné a svaté okamžiky jeho života. Většinu lidí je nesnadno pochopit tuto myšlenku. (...) Svrchovaná chvíle člověka – o tom nepochybuji ani v nejmenším – je chvíle, kdy padne do prachu, bije se do prsou a vyzná všechny hříchy svého života.

(Oscar Wilde: *De profundis*. Praha 2009, s. 86-87, 105.)

Radikalita rozhodnutí pro trvalé panenství v raném křesťanství

Ještě více šokovaly požadavky dívek, jako byla Anežka, která pocházela z patricijské rodiny, nebo Cecilie, Lucie a tolik dalších, jež ovšem legendy ověnčily slávou, a o nichž víme, že pro svůj svět a pro svou společnost byly buřičkami. A co požadovaly? Možnost odmítnout sňatek s mužem, jehož jim určil otec, a zachovat panenství „pro nebeské království“. Dnes můžeme sotva nahlédnout, do jaké míry byly tehdy jejich požadavky chápány jako nenormální, ne-li zvrácené. V Říme byla otcova moc nad vlastní rodinou a zejména dětmi absolutní. Otec (...) si ze svých dcer zpravidla ponechal jen jednu, nejstarší. Zmínky o dvou dcerách v římské rodině jsou zcela výjimečné. (...) Tyto dcery, jež tedy otec ponechal po jejich narození naživu pouze jako gesto laskavosti nebo péče o pokračování rodiny, nyní vypovídají poslušnost jeho rozkazům, odmítaly manželství, kvůli němuž jim byl zachován život. (...) Historicky vzato zůstává skutečností, že jejich požadavek svobody v sobě obsahoval všechny další. Vyslovit svobodně slib panenství už znamenalo vyhlásit

svobodu lidské osoby a její autonomii v rozhodování. Mladé ženy a dívky, které zemřely proto, že se na základě své svobodné volby zasvětily jinému snoubenci, než jaký jim byl určen, položily základ osobní svobody.

(Regine Pernoudová: *Žena v době katedrál*. Praha 2002, s. 20-23.)

Daniel Spratek

Dopis otci a dopis od Otce

Stojí za to připomenout jedno červnové výročí. Sto let od smrti člověka, který proslavil Prahu a její německou židovskou literaturu. Franz Kafka se dostal do učebnic literatury a každý maturant se o něm někdy učil. Ne každý se pustí do spíše náročnějšího čtiva a mnohem méně čtenářů nějaký román dočte do konce. Jeho nedokončený román *Zámek* jsem kdysi přečetl s velikým sebezapřením. Četba může být velikou výzvou snad s jednou výjimkou. Franz Kafka napsal svému otci dopis a ten se dostal do světové literatury. Oprávněně. I já jsem před mnoha léty toto dílko s velkým zájmem přečetl. Mladý Franz v něm popisuje svého despotického otce. Popisuje tam, jak ho zraňuje otcovo chování, jak trpí jeho tvrdými soudy vůči němu a svým zaměstnancům, které otec nazývá *placenými nepřáteli*. Popisuje svoje skličující pocity. Vypisuje se z toho, že se

cítí ponižován a snad i deptán otcovou tyranii. Kdysi jsem tuto novelu přečetl v polském překladu, teď v českém a po každé mne to zasáhlo. Proč?

Jednak snad stojí za to připomenout si, že někteří otcové napáchají opravdu velké škody na svých dětech. Stojí ale za to připomenout skutečnost, že kromě toxických otců kafkovského typu existují ti příkladní a milující. A je jich snad většina.

Pokud syn napsal otci takto tvrdý dopis, dlužno připomenout, že Otec Nebeský napsal láskyplný dopis svým někdy nezbedným synům a dcerám o své lásce ke svým dětem. Celá Bible je prodchnuta slovy lásky milujícího Otce. A nejpůsobivějším obrazem Nového zákona je marnotratný syn v náručí otcově. Slovo *otec* je snad absolutně nejfrekventovanějším slovem Bible. A v ní Otec, který miluje až do krajnosti. Pro své milované děti dá to nejcennější, co má. Není to nepředstavitelně krásné?

Někdy v rámci pastorače lze doporučit sepsání dopisu svému přirozenému otci. Takto vyjádřené vyznání může mít za určitých okolností terapeutický účinek. Ale daleko krásnější je vyznat se z lásky k nebeskému Otci jako odpověď na jeho láskyplný dopis nám, jeho milovaným dětem.

Vyznávejme spolu s Janem: ***My milujeme, protože Bůh napřed miloval nás.*** (1J 4,19)

Zbyšek Kaleta

7. ročník konference
Resolved

○ Duchu svatém

4. - 6. 10. 2024

Středisko Karmel, Smilovice

- 📺 záznamy z konference na XcampTV
- 📷 resolvedcz
- 🌐 více na webu resolved.cz

Koncert smyčcového orchestru

Tento kupón je možné uplatnit pouze na XcamPu 2024, pro uplatnění odstrhnete.

XcamP 2024
SLEVA 25%

z původní ceny na 1 vybranou knihu z nakladatelství Didasko

DIDASKO

